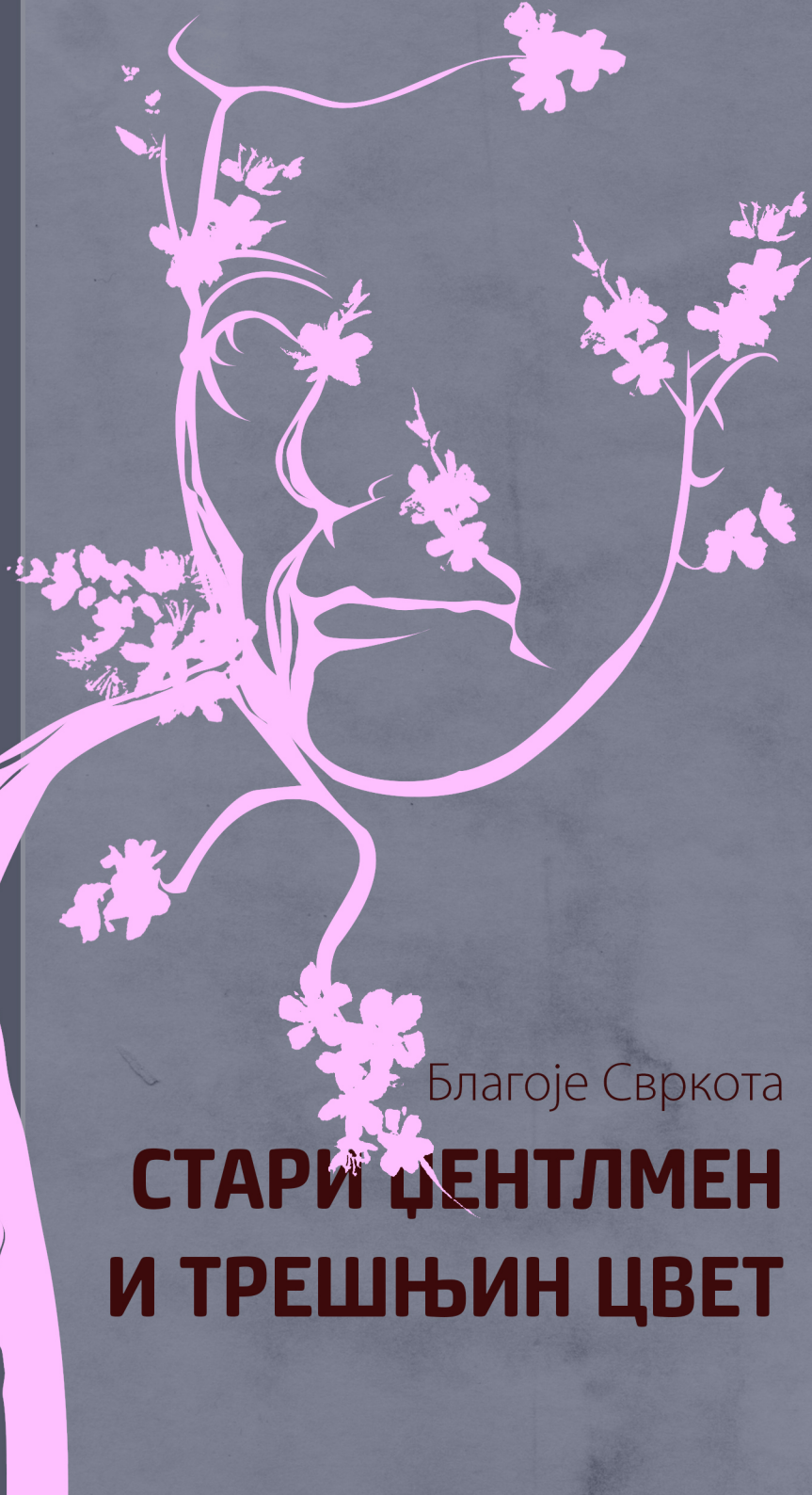

ЖБ

Благоје Свркота

**СТАРИ ЦЕНТЛМЕН
И ТРЕШЊИН ЦВЕТ**

БЛАГОЈЕ СВРКОТА

**СТАРИ ЦЕНТЛМЕН
И
ТРЕШЊИН ЦВЕТ**

САБРАНЕ ПЕСМЕ

Градска библиотека
Карло Бијелицки Сомбор

2017.

Благоје Свркота
СТАРИ ЦЕНТЛМЕН И ТРЕШЊИН ЦВЕТ
Сабране песме
Друго издање

Рецензенти
Перо Зубац
Зоран М. Мандић

Уредници
Вучина Шћекић
Владимир Јерковић

Издавач
Градска библиотека
Карло Бијелицки Сомбор

За издавача
Владимир Јерковић

Лектура и коректура
Слободанка Сувајџић

Компјутерска припрема
Миша Немет

Дизајн корице
Дејан Подлипец

ISBN 978-86-80878-07-2

Сомбор
2017.

*„Кoliko мало дечијих снова
оствари одраслао човек.“
Овидије*

Перо ЗУБАЦ

ПРЕДГОВОР

СА УКУСОМ ОВОЗЕМАЉСКЕ ЉУБАВИ

Наслов овог записа наклоности је један стих Благоја Свркоте, једног од мојих највернијих и најмилијих другова из студентских новосадских дана, средином шездесетих прошлога века. Били смо млади, занесени, писали песме и чланке у студентским новинама, говорили поезију на књижевним сртањима, заљубљивали се, туговали, одрастали у уређеној држави где је нада била реална и дохватљива.

И срећа, свакако.

Благоје Свркота и Петар Бановчанин објавили су заједно прву књигу, Благојевих песама и Петрових афоризама. Ми смо знали да Благоје пише песме, али није се укључивао у маратоне читања песама, издвајао се међ нама и стасом и гласом али нерадо је говорио своје песме. Није се гурао у прве редове ни код читања ни код слушања поезије. Волео је да буде у сенци. И тако, чини ми се, целог свога живота. Баш целог живота.

За наших друговања у Сомбору, док је Веља Суботић тамо још столовао и оран за дуге разговоре био, скоро да није ни спомињао своје литерарно бденије, о свему се радо са њим могло разговарати сем о питањима његовог стваралаштва. Као да је одабрао тај боравак у сенци као начин живљења.

И онда је у „Световима“, тако строгим у одабиру поезије, објавио књигу „Где је Сентандреја“. Видело се да је све време писао и да му је поезија слојевита, пуна духовности и мисаоности, право радовање сваком читаоцу. Па, потом, поново у сенку све до добијања „Ленкиног прстена“ и поред објаве три врло добре књиге „Путовање у Мисир“, за коју је Зоран М. Мандић, наш пријатељ одувек шкрт на похвалама, у Предговору написао, у завршној реченици, “последњих година нисам прочитао бољу књигу песама“ и - „Чекајући брод у Јерисосу“ и „Концерт из Вијене“.

Преда мном су његове сабране песме „Стари дентлмен и трешњин цвет“ и да не бих моје аналитичко пријатељско ишчитавање завршио сличном реченицом, одмах, на почетку, и ја опетујем. И да цитирам Мандићев луцидан и суштински став о Свркотиној поезији:

„...*Пушовање у Мисир* Благоја Свркоте је поезија великог песничког замаха. Песмовање, које сведеним, готово Настасијевићевским наративом, запоседа осетљиви простор расејане епске ширине предања о Сопству, Српству и Жени. Њиховим библијским и овоземаљским местима и сведочанствима стајања, трајања, мењања и нестајања.“

И ослањајући се на ове реченице високе фреквенције погођености суштине ове поезије и сам ћу се дотаћи густог плетива и отмене молитвености у клупку Свркотиних симбола који се дају препознати у устикованим порукама о Сопству, Српству и Жени.

У многој песми да се препознати да је писана из осаме, не осамљеничке него из створене оазе тишине, издвојености, бега из мноштва, склањања од равнодневља и равнодушја, да би се песмом исказао трен душе дугачак као година ишчекивања. Трен душе преточен у болно и горко спознавање круњења мита о сопственом народу или у преиспитивање сопственог одабира издвојености и склањања од злоока јавности. Патриотске песме Свркотине су непатетичне, јасне скоро помирљиве у прихватању судбине и туге за нечим светим и светлим што се могло дотаћи сопственим животом. Као звона у Сентандреји. Као мирис неба над Великом Хочом. Као жал за временом у коме су се златиле врлине народа.

А песме љубавне, и оне унгаретијевске сажетости и благе херметичности и оне у којима се стиху да да дише, са преливом одабране наративности, проверовске покаткад, прави су примери отменог стиховања на тему толико већ дирану и окрзнуту разним приступима песничким. Без еротике а еротично, без суза а ганутљиво, без горчине а нимало питкомедно. И док гледам у слова на екрану јавља ми се прелепа, мени једна од најдражих песама Благоја Свркоте „Прозор“, свезначењска и антологијска:

*„На њуџи гледам
И на џиџице
Како кљуцају јабуке
Осџављене за ову зиму
На сџаблу џоред моџа џрозора
Зажмурим
Усамљен
Не бих ли докучио
Где ли си сада
И како ли би ме само излечила
Једна зрака џвоџа осмеха.“*

У тој бистрој једноставности, обичности лирске слике, лежи умеће Свркотиног цизелирања осећања, осећаја. Макар још записао:

*„Као кад мислиш да се вараш да је љубав
На извору краја из којеџ је Бог исџерао човека.“*

Има у Свркотиној поезији становитог присуства изолованости од мноштва, у сенку, у одмицај, у стање издвојености у ревир одабране и освојене самштине:

*„Никуда иџак не бих да џомерам
Ове џрешње.
Или да зайочинџем нови сан.*

*Како ли ће изгледаџи
Нови џролеџни џљусак.“*

У букету љубавних песама Благоја Свркоте има толико нежних, топлних, памтљивих стихова, који остају у сећању, не заборављају се. Као у песми која се дотиче чувене „Иконе“ Риста Ратковића, као у песми која зазива Вивалдијеву „Зиму“, као у римејковању слика из филма „Источно од раја“, као у незаборавном стиху:

„Пишем џи да не бих заборавио да џе волим.“

Довољно је прочитати „Седам малих песама“ да би се читалац уверио у веродостајност ових похвалних речи.

Дабоме, и родољубива поезија Благоја Свркоте заслужује да се похвали као издвојен пример добре поезије у којој нема кукњаве, непревредог патоса, зазивања освета и ратова, већ благе и препознатљиве у искренности бриге и туге над трагиком

растура идеја и благовремена трајања нашег народа у историји.

Радујем се укоричењу ове књиге одистински као штивалац
и верни пратилац поетског трајања и зревања Благоја Свркоте.

Нови Сад, 8. априла 2016. године

НИСУ ПРЕСТАЛИ ЖИВИ СНОВИ

ЗАУВЕК ЗНАМ

Нису престали живи снови. Који ли ће нови дан доћи
Пре свитања, иза поноћи кад почну прву своју песму
После раног спавања ти светли петли. А ми још у шетњи
Неуморни, скоро само зрели за осмех из нехата
Пре него што откуцају четири сата, стара градска звона.

Све има почетак и крај
И ноћ уздисаја.

Вертикала си мога дана и дрхтава мелодија
Док те чекам. Ноћ има ведрину откривеног заборавља
И стрпљивог грцања у кошмару. Нежна жено,
Песмо моје тамнице и моје ватре и мојих облака
У вртоглавици безграничној и безвременој.

Све има почетак и крај.
И љубав која се сања.

Има ли краја, шта ли је иза, куд путује угасли брод.
Душа наставља живот ту око нас, негде и свугде.
Заборавља нема, па нема ни шта да нестане, увек траје.
Човек застаје, све се претвара у прашину и прах
У један дах стопише се рођење, свадба и крах.

Све има почетак и крај
И можданог стабла тајна.

У зеници неба плава њедра. Када се Гагарин први виноу
Из космоса је видео плавоззелену планету. Питам те љубави,
Честита душо, зар није сасвим у духу небеског шара,
Да је Исус имао плаве очи, поготово ако је отишао горе. Кад
Гледамо, све је плаво. И препуно тананих емоција истинскога жара.
Учили су нас да звезде упућују, али да не приморавају.

Све има почетак и крај.
И фреске без бола.

Осванула је срећа новог доба, откривена поново радост,
Живот је добио врелију крв, свеже сокове за ноћ и дан.
Процветало је воће, обновио се свет. Рафаело, Леонардо,
Донатело, Еразмо је написао Похвалу лудости. Какав преокрет.
Фиренца, Венеција, акустика базилике Светог Марка.
У Лондону раскош музичког жара, глумци и Шекспир.
Све има почетак и крај.
И ренесансе мадригали.

Лепе су ти очи, леп ти је осмех, мој живот је леп,
Кад ме осветљава радост, кад ме обузима треперава
Сета док чекам да ме кроз заплусне љубав.
Твоја отменост је најлепша музика, твоја рука ствара
Осећај бескраја у загрљају драгих боја пролећа.
Све има почетак и крај.
И срећа која спаја.

Замислиш срећу и шловиш. Далеко, Дунавом у Вијену.
У исто време затекнеш тамо Хајдна, Моцарта и Бетовена.
Слушаш Серенаду, Вожњу саоницама и Месечеву сонату.
И сањариш у ведрини. Росини: „Бетовен је најбољи композитор,
али Моцарт је један једини“. Завладао је светом са пет година.
Све има почетак и крај.
И Мала ноћна музика.

Живот је сам по себи кратак. У уживањима ведрине као трен,
У јадима опор и спор. И те ноћи се бојим, сећања да више
Не постојим. На углу оне улице гледао сам поноћ како
Луталицама даје име. Питам те драга, да ли да те чекам, или
Да заборавим на ту недосањану ноћ. Стојим наслоњен на луди
Кип, насупротив затворене мењачнице. И урличем, сам, у себи.
Све има почетак и крај.
И најдужи дан, заувек знам.

Та снажна осећања, те личне патње, те идеје среће
Унеле су ветар у све поре, у ноте, у стихове,
На платна која зраче, на човека који се не сакрива

Кад плаче. Бујале су страсти, у круг су ушли смело:
Лудило, снови, ноћ, смрт, опијум, природа и онострано врело.
Све има почетак и крај.
И трагични животи и опело.

Пишем ти да не бих заборавио да те волим
Да те јако волим, да не бих умакао сећању, да не бих
Сањао само брезе. И јављам ти се и нема те
А чинило ми се да си светлост. Узалуд ми се
Привиђало да стојиш ту негде, близу, скоро код трепавица.
Све има почетак и крај.
И малени бисери у очима.

У оку које плени сазнајем по ко зна који пут
Да је живот дар светлости. Однекуд искра остави
Срећне илузије у закрпљеном цепу од блузе. Ветрови
Сиви миришу јагорчевином, очи се плаше птица,
Орлови без сна ћутања крију. Певају сунцу.
Све има почетак и крај.
И трептај који хоће све да измени.

Сиви пепео изједначава све, не мари за године, за старо
Или младо, за ведро или тмурно, у поноћ нему. Угасле трубе,
Нема шетача, јагодице најлепше улице показују двери матичног
Здања. Ту се венчавају, ту се зачиње почетак краја, ту се завршава
Легенда заборава на први сусрет. Сањам те, у сну те питам,
Докле ћу да скитам овако успаван. Препуштен руменој зори.
Све има почетак и крај.
И силна помрчина.

Снег се једва јавио, а онда је све затрпао, задавио
И утулио прљаве путеве и изанђале кровове
И унео немир у људске торове и међу гладне вукове.
Никуд се могло није, све капије су оглувеле.
Најбољи лек је дубоки сан, док се не промени теглећи дан.
Све има почетак и крај.
И осећања која не праштају.

Видим ли тебе у капуту црвеном и црном шеширу
Дешава се на улици да сазнам како то долази срећа.
И онда застанем и планем и останем збуњен.
Колико пута само у сну те поново срећем и колико пута само
Још једном сазнајем како то долази прошлост.
 Све има почетак и крај.
 И првог пољупца тајна.

Одлучио сам се за ботаничку башту, на дуги трен
Да се изгубим у пролећу, под ведрим небом
Да се радујем жбуњу и дрвећу. Те биљке
Боље од људи, добре у камену, на светлости, у води.
Тишина је у суштини, страха нема, љубав је на површини.
 Све има почетак и крај.
 И мајска прашина смеха.

Част и отаџбина и бог. У ведром дану одсјај као срећа, кућа
Као људски живот, слава као одличје врлине, знам да ништа није
Брже од године. Једнога дана ће љубав надвладати
Све режиме. Ко ли ће да скине све те подвале, клевете силне, осионе
Џукце, виртуалне ружичасте изливе, дупле тековине. Иза
Тога ће, једина моја, настати зима у три чина, без тешких дизгина.
 Све има почетак и крај.
 И варљива судбина.

ПУТОВАЊЕ У МИСИР

У освет рађања сунца
Не могу да одем у Велику Хочу

И вина да се напијем црнога
Тог дана кад ми срце буде желело

Не смем ни да помислим како је некада било
Јер то крило
То истинско биће нашега рода
Изашло је из моде
И постало шамичак

Куда ли то мисли лутају
Мој Боже

Док сам слушао небеску бајку
И величао Вердија и Набуко
Изговарао сам Аве Марија
Слепо унијао Хор Јевреја
Драга Мајко

У освет рађања сунца
Чини ми се да би путовање у Мисир
Донело срећу

СЕДАМ МАЛИХ ПЕСАМА

I

Твоје ме срце дира
Негде на прагу

Врхом својим

И иглице у оку
Теку пругом успомена

II

Открио сам тајну
Да устајеш кад свици нестају

И да се са зрацима стапаш

У вртоглавицу
Која греје као прва љубав

III

Увек као први пут
Засветли твој осмех

У зеници којом милујеш
Само делић секунде

До лепршавог бола
Који је бржи од пољупца

IV

Тог јутра ће осмех заменити снове
И донети извор

У собу пуну цвећа

V

Као талас у таласу
Сакрило се срце у грудима

И не зна на коју ће страну

Остаје једва да куца
Остаје тихо да јеца

Све док га не изда снага

И док се не окрене
Као талас у таласу

VI

Сакриле се очи

И заборавиле на дан

Који није само
Почетак краја

VII

Ти си као срећа
Ти си као ветар
Ти си као капљица кише

У срцу крхких успомена

Заувек знам

„Ленкин џрстџен“ 2009. године

КОНЦЕРТ ИЗ ВИЈЕНЕ

Панонско море прозирно зелено
У ноћима метеорских киша небески плаво
Моћно испод Алпа, Татра и Карпата
(Не би се постидело чудесног Одисеја
Да је којим случајем лутао по њему)

После дугих годишњих доба
Стрмоглављено кроз ђердапски процеп
Постаде истегнута река Истар
(Док поново не оживи у велику опкољену воду)

На лепом плавом Дунаву
Лепеза углачаних и ланчаних мостова
Један из римскога доба
Извајан из гротла код Кладова

Сенке вечитих стубова
Табла као мит
Траг од Трајана
Једног од царева са топлих извора
Који имају златоносни Пек и свемирски Ртањ
Црвенкасто вино Виминацијума
И много црнога угља

Не бојим се урока
(Нека утрну виртуелне гласине)
Не бојим се среће
(Нека влада чудесни мир виолина)
И нећу да мислим на Радецки марш
Којим се печати новогодишњи осмех
Радосног почетка и срећног краја
Земље и неба и васцелог света
Превртљивог времена и топог завичаја

Искре не престају да зраче
Песме стварају покрет
У руменилу страсти вртлози трају
На Калемегданској тврђави
Ода љубави и бескрају

Памтићу те целога живота
Као сунчане сказаљке петроварадинског сата
Као лутку од свилених крпа
Као кућу од злата и крхких карата

На лепом плавом Дунаву
Новогодишњи концерт из Вијене
Белуци на таласима који се њишу
На ослобођеном споју бришу
Овоземаљске тајне вирова
Штраусових валцера и Бахових фуга

То је привид за срећу
Што исијава из косе твоје
Што извире из тајних дубина реке Инн
Чије су обале као двосекла затегнута струна
Која води Јасона и Аргонауте до златнога руна

На лепом плавом Дунаву
Нема ни почетка ни краја
Таласима, судбини и звездама
Хороскопима добра и зла
Метеорима и кометама
И притоци која се зове Тиса

У којој је са три дна богати ковчег великог Хуна
Којег су волеле Римљанке и друге жене
У врелим термама царске Равене
(Атила је умро на дан свог венчања)

Од Шварцвалда до Црнога мора
Станују дуга сећања
Радосне арије и страст у загрљају
Као испред моћне воћке у Божјем рају
Када је љубав занела човека и жену
И у памћење унела успомену
Која путује кроз артерију и вену безвремену

На лепом плавом Данаву
Рибари се радују
Вибрацијама моћне воде
Умивени легири плешу последње откуцаје
Бродаре уздиже хармонија у поретку птица
Путници као срећници
Између неба и земље
Између сна и дана
Откривају изворе Штраусових старих рана

На лепом плавом Дунаву
Пун великог јада, неутешан,
Костић је испевао последњу строфу
Santa Maria della Salute
(И радостан послао телеграм штампару из Новог Сада)

Небо је било ведро
Венеција је занавек обасјала Ленку
Милост је умила Лазине страсне снове
На лепом плавом Дунаву
Никле су цркве нове
Исто једна на војвођанској страни
То су апостоли
Са Сином Божјим на тајној вечери

Сомбор, 1. јануар 2011.

ЧЕКАЈУЋИ БРОД У ЈЕРИСОСУ

1.

Срећа ме је походила
Ове ведре ноћи
Кроз одшкринут прозор

Невидљива и нежна
Усталасала је све

Хтео сам да је удахнем
И огрнут летећим плаштом
Однесем у све наше Свете горе

2.

Шта то долази:
Дан или галебови

Или неко кога сањам
Уз грчке мелодије

Док чекам брод у Јерисосу

3.

Кад је освајана Троја
Лебделе су исто неке птице
Изнад Егејскога мора

И увијала се граница среће
У људском витлу
У бродском једру

У судбини коју слика
Атонска Богородица Тројеручица

4.

Неимари са Милутиновог пирга
Из Савиног бунара киша
(Светлост са светог зида)

Истулише пргаву ватру

(Стара Немањина винова лоза
Штитила је срећу нероткиња)

5.

Крушедолска звона су брујала
(Лазина песма земаљска и небеска)

Осмехивала се то анђеоска
Србобранка Ленка Дунђерска

6.

Немој отићи тек тако
(Цветњак је људски запис кредом)

Изгубићеш се у тој вреви
(Ноћ је витраж препун страсти)

Немој отићи сама
(Северњача мами хладном светлошћу)

7.

Густе траве чаробнице
(У раном откривању шљивиног цвета)
Исијавају љубав споменара

Показују велику окуку плавога Дунава
И нежне небеске лампе на царскоме друму

У свакој кафани на укрштањима
(Мало их је који нису стигли одасвуд)
У сваком оку које те неумивеног верно гледа
Стара Шумадија је за срце разголићена дивота

ДУГО ВРЕЛО ЛЕТО

Из мила, врућина ударила
Већ тридесет и доста дана
Непрекината, себи довољна
Ужарена до обрва
И старих рана
Бођошима уврнула
Лишће и пупољке нових грана

Усамљени шетачи застају
И погледом милују светлост:
Само кад се овде још не спомиње глад
Иако врелина узима данак свему што дише
Ко овде може још било шта да запише
Кад на плочнику сиромаштво уједа
И од позади и лицем спреда

На рогу Африке као да кише
(Јављају очајни УН емисари)
Никад неће бити више:
Смрт ушла међу мала дечија ребра

Испред банке нагло клекну жена
Тридесет девет у хладу
Пензију дошла да узме
Ко ће да је разуме
Кад су је оставили саму
У бели свет се отиснули
Из загрљаја отргнули
Син и кћерка, невесели

У њој одједаред и осмех, и гнев, и сузе

Мирис кише на Балкану
Још увек на великом платну

Пренадражени, некад мирни и уснули
Јадикују или се улудо смеју
Док Звезда и Партизан јадно губе
Као да никад није био
Монтевидео
Бог Те Видео

Врућине бију и сатиру
Као августа 1921.
Као августа 1946.
Августа просте 2011.

Упркос триковима илузиониста
Упркос рушевинама у срцу и на сцени
Још увек смо живи
Иако смо много пута
Наводно за то били
А зашто не и сада
Не баш мало криви
Не баш мало криви

За властодршце је ова врелина забавна работа:
Један ваљкасти уз помпезну
Пратњу се мота
По мосту
И као нешто језиком хлади:
Да ли стари или млади ово издржати могу
Кад онако у раду с ногу
Попију неко освежење свака два сата
А за њих не могу да залегну
Ни стара мама ни стари тата

Иза гузоње с белим шлемом
Канда ће стићи
Свежији дани
За степен или два
Иако је то можда ТВ прогноза

Ко згужвана плата
Ко тарапана на БИРФЕСТУ
Док им је генерални вазда
Увек на истом месту
Ко споменик од мермера и жада

На Газели
(Ко некад на Газиместану)
Врело гвожђе
Гаси се мисао
На размеђу путева
Топе се сени

(Бивше, збрканим порукама
Утуљене, сељачка и радничка класа
Не осећају ни бол ни радост
Остале без новца, а дужне да пени
Како ли се само лако идеали руше
Наклоност народа је несигурна
То бурна историја од Лујева пупе)

Ма застаћу овде
Под утиском фришких вести:
Благо нама
Пожениће се сви у Јагодини ове јесени

И још: Одахнуше кад је отишла велика дама
Журно је све нешто било
И касно ноћу
И рано изјутра
И рано поподне
И није се могло скрити
То што је јако озбиљна рекла
То што је неприпремљене добро опекала

Све ме то враћа у причу која траје
Још од Немањиних дана:

Било је 40 рудника злата
Чиме би они даривали све редом и све живо
Да то имали нису
И по некаквом владарском пропису
Задобијали су симпатије
И пријатеље и краљевске прије
Ко је пре у богату земљу стигао
(Уз мапе које су само Саси имали)
Боље да се зарије

Урокљиве очи има та судбина
Та пролазна небеска дама с камелијама
Која не уме да се смеје
Зато се осу Овидије:
Често кад нас један бог гони
Други притиче у помоћ
(Па разгони облаке и тмине)

Врућина свуда у поноћ
На крову, у оку, на малом екрану
На великом крану само кратак застој
Код Бешке близанац мост првенца дира
На Сави огромна Харфа
Као да новим Аргонаутима Орфеј свира

Како ли се само зове истина
Да често мање чине
Они који много прете
Какве ли само бацају сенке јадне барикаде
Које се час прегреју, а онда дуго хладе

Нема друге него да падне киша
Дуга, танка, свежа и мила
И да опере ту гадну прашину
Која је однекуд најашила по нама
По људима, по стазама
По шумама и горама

По њивама
И која зрачи, потмуло, гњило
Ко купус и расо без климе
Након што су ту велику кацу
У журби
Заборавили на истеку прошле зиме

30. август 2011.

ТРИПТИХ

НОЈЕ

Узаврела брда, равница и море
Немирна лука
Усплахирене биљке, лептир и људи
Зов вука
Устрептало небо, месец сав црвен

Распамећени у зноју и болу поново хрле у Троју

Каиро, Дамаск, Сарајево, Кијев, Каракас
Уливају ли нову наду
Шире ли то староставни страх

Кључају сиромаштво, надменост, интереса страст
На ватри похлепа, доста је било

Гњило се распада,
Непшта се гадно ваља,
Да ли је могућа сласт
Савест као врховна власт

На узбуну дигли се људи
Као некад робови са Нигера, Замбезија или Орања
У очајању као у Мунковом *Крику*

Нема мира међу маслинама
Пролетера је све више и више, уздише
Опљачкана судбина
Једноручно време кипи
И јуче и данас и сутра

Хришћанство на муци, Фрања небо пита
Нико више не би узалуд да скита

Бог силу не воли
Бога сила не моли

А оно све боли и ту нема краја

И тако живот цео
И ноћ и дан, и дан и ноћ
Опет врело
Као проклетство
Оружје, бомбе, страпан егзодус,
Плаве гробнице, дрога и злоба

На барикадама уморни певуше песму краја
Призивају новог Ноју из опреза или исконског очаја

ДАНТЕ

Хоће ли опет доћи пре страшне поноћи
Троделна слика од слонове кости

Од Бога здравља
А од цара мира

Ко ли ће на оргуљама да свира

Заплакаће хиљаде виолина за Дантеа у Равени

На гробу оца *Божанствене комедије* пише
Фиренца, мајка мале љубави

Постоји веровање да човечанство споро напредује

ГАВРИЛО

Принцип слободе јачи од тиранина

Петорицу осудио на смрт
Тринаестиорицу на робију
Па се замонашио Куриналди грешни судија

Гаврило је 1916. покушао да се убије
Гаврилу је 1917. ампутирана лева рука
Уморен је пролећа 1918. двадесет осмог априла

У терезинској болници рука окована
и стисак последњег непознатог пријатеља

(Звао се Ото Егерт)

Гаврило је певао
Тромо се време вуче
И ничеџ новоџ нема,
Данас све ко и јуче,
Суџира се истио сџрема...

Постоји веровање да је човечанство огрезло у грех

28. фебруар 2014.

У РАДОСТИ, МИЛОМ БЕСКРАЈУ

ПРИСТАНИШТЕ

У радости, милом бескрају
Ишли смо ћутке, ведри
Занесени, срећни, опијени

На броду с много људи
Који не вичу него се тихо смеју

На броду с јатом галебова
Који не кричу него се грле
На таласима који пене

У тој игри ветра, ходочасника и птица
Стапали су се Атос и небо

У радости, милом бескрају
Док су ми се отварале слике
Да ли је ту долазила царица Јелена,
Да ли је и тада било ведро

Угледао сам, сав срећан
Мало пристаниште за Хиландар

ТКАЧ

1.

Уз узглавље небо
Сасушене успомене
И иконе.

Не молим
Не просим
Бога волим.

Уз узглавље време.
Као ткач, боре
Гоне ме
Уз брдо.

Уз узглавље спомен
На проток,
Срце стало.

2.

Пауково семе
Маслине у нити
Бескрај
Њише се.

Оком на поглед.
Иза негде
Скамениле се
Ткаљине руке.

Угледах оспице црвене
На платну
И осмех благ.

Како ли снове снује
Тај ткач
На Светој гори.

Ветар и саг по земљи.

3.

Водом или гором
Неко кићен
На Јерисосу.

Узлетеше птице беле
Са дна или из пене.

Срећа тиња.

Какве ли су само то
Мисли, осликаше опет
Пут за Хиландар.

Некуд или тамо
Неко кићен
Лика ведрога.

Гором или водом.

4.

Капљица мила
Од крила
Узаптила лелеке
И никуд.

Скрила се. Потамап
(Некуд скренуше, опет).

На једрима
Узела јабуку.

Самује капљица
Хоће да чара
Довека.

Некуд је на оку
Однесе птица.

5.

Галеб на песку
Осенчен
Ни гладан ни жедан
А мрко гледа.

Уснуле су обале
Бела јата, најбеља.

Смирена крила широка.
Радости никад доста.

НЕМАЊА У ХИЛАНДАРУ

Хоћу да знаш
Да су птице
Да верујеш
Да су селице
На нашој Светој гори
Певале за рођендан
Или
За најдужи сан
О нашој најстаријој браћи.

И да су славна Тројица
Од једног оца.

Хоћу да сањаш
Да су селице
Да верујеш
Да су птице
Остале на старој грани.

И да смо живи.

ГРАЧАНИЦА ЈЕ ЗВОНИЛА

Усне Ти памтим
Као труле вишње.

Некуд или некад
Колоне уснуле
Потонуле или потмуле.

Искре су пале
И жртве
Су тражили
Испод земље.

Хоћу да се отмам
И да верујем у Царство.

Видовдане,
Пламтећа висино.

Грачаница је звонила.

Дуго и дуго су облаци плакали.

ГДЕ ЈЕ СЕНТАНДРЕЈА

Никуд не могу да крочим
А бол да ме не подсети на Те.
Изгубљене птице најстаријег дана
Чују се, трепере.
У очи гледају Високи Дечани.
Кога да молим
Коме да прозборим
Проклетство да се скине.
Наше верне птице
Два врана гаврана.
Никуд не могу да крочим
А бол да ме не подсети на Те.
У потиљак гледају Проклетије.
Где ли је Сентаandreја.

БЛАГА МАРИЈА

У огртачу боје пурпура
Марија из Магдале

Црвено васкршње јаје дарује
Императору римском

Христос Васкрсе

Пред Одабраном
Поклони се Тиберије
Црвено васкршње јаје прими

Ваистину Васкрсе

У Ефесу је Јован Богослов
Чекао Благу Марију
Са јеванђељем о истинској вери у Спаситеља

ЛУЧИНДАН

1.

Опет небеске бајке чим се сетим мајке. Тако је ваљда са људским родом. Тако је са светлошћу и са слободом. Чим се сетим отаџбине опет рајске бајке. Тако је ваљда са животом, са небом, земљом и водом.

Лучиндан је.

2.

Светлост апостола који је видео Спаситеља. Лицем у лице. И васкрслог Господа. Спасоносна наука и вечност на иконама Пресвете Богородице, и Петра и Павла. Јеванђелиста Лука. Незнабошци га обесили на маслину у граду Теби.

3.

Судбина је тако хтела. Срећна цела. Није лак пут до звезда. У манастиру Свети Лука. Пелагија, монахиња мајка. И Катарина, монахиња кћи. Моје сестре.

4.

У великом луку средњега века Мартин Лутер није имао мира. Са изласком Сунца разастро 95 груменчића.

5.

За живота је вредео. Није се дао ни Турској ни Наполеону. Црвено слово у календару. Посвећен своме роду. Петар Цетињски. Са Карађорђем брат.

6.

Ноћ скупља вијека без црног оквира. Вијенац горски расплетен. Луча осветљава тврду и камениту микрокозму. „Слава Богу који те тако младог и лијепог узео! Барем ће Он, најдражи сине мој, имати од тебе шта да види.“ Без сузе на одру туговала је Ивана Томова, мајка Његошева.

7.

Народе, чуј и почуј. Порота у Србији, то је корачај. Порота у Србији, то је правда. У земљи Србији судске светости допале и људима из народа. У земљи Србији никад није фалило светлости. Душанов законик вагао је: И сиромашног себра. И богатог властелина.

8.

Моћна Царевина је предала новој Краљевини огромно оружје. Ништа свирепо није било корисно. Сенке са острва Видо су плакале. Није још било зашло сунце свих дана.

9.

У Темишвару проглашена „Банатска Република“. У Детроиту Хари Худини умро од запаљења плућа. У Сремском фронту голгота српске младости. У Алжиру револуција против француске власти. У Београду Бета Вукановић умрла у 101. години. У Индији на Индиру атентат извршила два Сика. У Београду током 113. великог дербија погинуо дечак. У Београду завршен 55. Сајам књига: Памет у главу.

10.

Куда ли то мисли лутају мој Боже. Верди ми не да мира. Ни Хор Јевреја, вечити Набуко. Ни Лептиров лет, танан и плавоок, ко ведра ноћ. Зар мелодије срца немају анђелску судбину. Као и славне арије Паваротија, Карераса и Доминга. Зар песме о светлости нису милост сунчевих пега. Као и платна јеванђелисте Луке, Рубенса и Рубљова.

Лучиндан је.

СВЕМИР

Ко ли то сада у то касно доба
У гледање стаде испод прозора
И с искром
Очајан сузу испрати.

Некуд су мисли
Некуд су људи
Некуд су сенке.

Испред је била
Иза је стајала.

Стиже ли то љубав
Хоће ли то Венера
Да ми опрости речи
Да ме подари нектаром.

Ко ли то сада у то касно вече
Хоће
Да заборави на светлост
И да се поклони тамном надахнућу
Као пролазнику без наде
У одсањаном загрљају хлеба и соли.

(Нема тог пута.)

Стигоше само кочије
Небеским сводом
И озарише окна свемира.

Радости не би доста.
Утихнуше уздаси просути ваздухом.
На крову застаде ветар.
Само се опет наслућује срчано звоно.
(Одоше мисли.)

ТВОЈА РЕЧ СЛИКА СВЕ

РЕФРЕН

1.

Твоја реч слика све
Топлину ока и поруку сна

Моћна је коврца у сплету сећања

Чини ми се да нема краја
Вртлогу осећаја док ти држим руку
На само један дуги трен
Који увек изнова постаје срећни рефрен

2.

Чему да се надам
Већ је поноћ ту
У том сну нестају угарци
Ватрени остаци нестварне
Ведрине која ме пробуђеног милује

3.

Ко ми је подарио срећу
У тишини се пресабирам
И тако радостан лутам
Мислима неспутан

СТАРИ ЦЕНТЛМЕН

Читао сам јој како сваког јутра у парку Петра Пана
Стари центлмен доручкује са једном птицом

Срећан сам што ме врло учтиво слуша
И што је оставила у страну Достојевског
Да се на часак или два, док траје прелепа песма
Одморе Браћа Карамазови

Док Том Џонс са Зеленом травом дома мог
Употпуњује то у суштини тешко и немирно вече
Очекујем несвесно сасвим нову и исто тако лепу нумеру

Преворова Поема тече са нежним уздахом на самом крају
И пресвлачи напетост у дугачак смотуљак ћутања и музике

Поново је узела велику књигу и заборавила на мене
Жена која уме љубав да да

Наставио сам да читам Тамничареву песму
Кад сасвим, сасвим изненада поглед ми оте
Мала, црвена, пегава, сасвим слободна и весела
Права правцата бубамара на моме радноме столу

Слетела је на жути лист старе Обелискове књиге из 1955.
Без страха да ће остати без крила, без радости, без живота

Нет Кинг Кол је певао Мона Лиса...
Бубамара се понашала слободно као Преворова птица

Слеће ми на длан и очекује осмех и причу коју још не знам
Можда ће ми помоћи стари центлмен из парка Петра Пана

СВИТАЊЕ

Шта ли бих све хтео ове чудне ноћи
Када киша лије
Када будан сањам

Тај наш пут до јутра

У мислима сликам:
Како замичеш
Како лебдиш
Како се смејеш

Како дарујеш ведрину:
Сваком новом трену
Сваком новом сату
Сваком новом дану

Како ли се само радујем свитању

Знам да ћу те срести
И да ћеш ме повести
До пољупца који срце дира
До дланова који срећу носе
До искреног ока препуног тошине

Молим ти се да ме никад овај бол не мине

СТРАСТ

На ушћу испод Калемегдана
Реке се грле с вечношћу
Борове иглице миришу
Њих двоје у осмеху као једно

Није им свеједно
Што живот тако измиче
Што се чоколада из Миленијума брзо топи
И што су сусрети испод Авале све ређи

Колико само жеђи
И поред огромне воде
Лебди у слици која их веже
Као бритка страст сунчаних струна
Дунава и Саве и њихових тајних спрудова и лагуна

МЕДИТАЦИЈЕ

Тишину немој да стискаш
Мисли само на небеско плаветнило
На дивне боје Ел Грека
На ораховину и позлаћене гоблене Луја XVI

Љубав немој да запиткујеш
Уживај у искреним загрљајима
У раскошној галерији листопадних шума
У скулптурама Фиренце и Рима
У музици Вердија и Пучинија

Живот немој да сатиреш
Склањај се од ужарених птица
Не иди у подземне одаје
Кад се заледе мисли и наде
Отпутуј у Беч, Праг или Валенсију
И затвори прелепе очи
(Као да јеси принцеза)

Заборав немој да откриваш
Јер су те материје сагореле као помрчина
Пред налетом светлости и јаве
И опијајућих искри Бочелија
Небеског тенора који осећа да му плјескаш
И осмехом одобраваш
Баршунасту сету над твојим Београдом

Звезде су високо на небу
Мисли на љубав и на наше животе
Немој да си шкрта према мирисном цвећу
Јер опијума нема у периоду метеорских кишпа
Нити у чарима изгубљених дана и ноћи
Нити у погледу на издужене сенке Калемегдана

Подари ме оком заљубљеног руменила
Док се богата њедрима смешиш прелепим јутрима,
Док се радујеш моћном летњем пљуску
И вечно драгом родном крају

Тишину немој да стискаш
Мисли само на небеско плаветнило
И на радост коју открива Виктор Иго:
Што је мед цветиу, што је љубав живоиу

ЉУБАВ

I

На кврговом стаблу нема више
Ништа. Ни јабука, ни лишћа.

У ћутању се све одвија.
То нису враџбине, ни ситнице.

То тече небеска бројаница
Која осмех у чежњу спаја
И горке капи раствара.

II

Само опало лишће и дубоки замеси за пупољке.
То нису маштарије, ни снохватице.
Срећа се огледа у прегу судбине.

III

Не сипај уље на ватру
Кад немаш дугачак корак.

Узми само црвену јабуку
И дај је вољеној жени.

Помисли како је живот леп.
И то јој слободно реци.

IV

Верујем очима у пролеће.

Верујем пољима.
Верујем птицама.

Верујем радосним сликама које дишу.
И које уздишу са лаким олујама.

V

Како да се надам
Кад сам највише изгубљен.
И кад ме залуђује кишно пролеће.

Погледом тражим ласте
И сунце са источне стране.

Док кријем ожиљке самоће.

VI

Заувек и сад и понекад
Пролазим кроз оно што не знам.

Уљуљкан и растрзан
Нестајем, настајем, постајем.

Ако не будем имао среће
Знам да ником нисам толико важан.

VII

Не могу да плачем.
Не могу да се губим.
Не могу да се средим.

Ни јуче, ни данас,
А можда ни сутра.

Свакога јутра подједнако
Као сужањ у дну хелије
Не верујем варљивој шлими.

VIII

Опет осећам да ми нема спаса.

Док пролази време.
Док тек искрсла ведрина влада.

У блиставом оку.
У сунчевом зраку.

У твоје пробуђеноме кораку.

IX

Савладала ме је.
Меланхоличан сам.

Покорен сам.
Пресрећан сам.

То нису враџбине, ни ситнице.
То нису машгарије, ни снохватице.

Најзад је сунце грануло.
И силни вртлог након дуге зиме.

ПРОЗОР

На пут гледам
И на птице
Како кљуцају јабуке
Остављене за ову зиму
На стаблу поред мога прозора

Зажмурим
Усамљен
Не бих ли докучио
Где ли си сада
И како би ме само излечила
Једна зрака твога осмеха

МИСАО

Срећан што те познајем
Нисам заборавио на снове
Који оживљавају најлепша путовања

У оку које искром плени
Сазнајем по ко зна који пут
Да је живот дар светлости

У овом дану који боли
И пробада мисао о љубави

РЕКА БЕЗ ПОВРАТКА

Не могу да ти опишем сва та осећања
Јер ми недостају речи за тако нешто
Јер ме обузима страх од туге дуге
Која ће расти с годинама које су пред нама

А опет сам толико срећан, пресрећан
Што те у очи гледам, што те у мислима не дам
И што знам да си јединствена, једина
Као кап најлепше сузе у радосном оку
Као одсјај најближе звезде вечите Андромеде

Имам још снаге да ти кажем
Да ти признам, да ти се толико дивим
Да су сви трени овога света
Најлепши сплет твога осмеха
Унели светлост у мој мали живот

И шта бих још више хтео
Кад знам колико те волим
Кад знам да си дивна жена
Кад знам да ћу једном постати твоја успомена
На дане који се никад не могу вратити
Као ни боја пурпура у реци без повратка

ИЛУЗИЈА

Прва љубав права
Илузија без краја
Дала си ми воде
Утекла у уточиште
Нестали ожиљци
Васкрсла нада
Где ли си сада

ТРАЧАК

Трачак је само ово
У кругу одане светлости
На раскрсници која води у дуго памћење
Ту Сунце стално сија
Дан је одсањан за трен
И бојимо се краја почетка пута
Као у најлепшем сну
Тај круг љубави
Увек као први пут

ИСТОЧНО ОД РАЈА

Чувам те у мислима
У благом додиру руке

Чувам те свакако
Да ми те не отму
Да ми те не забране

Као у стара зла времена
Кад су анатемисали најлепше љубави

И кад су каменовали носиоце среће
Која сеже до наших срца

Како ли ми само недостајеш
Ове вечери
Ове луде ноћи
Кад киша само сипа
И кад подсећа на заборављени лептиров лет

У филму Источно од раја

НЕКА ТЕ ЈОШ МАЛО

Уселила се топлина
И радост без престанка

Нека те још мало

И куд бих тако пресрећан
Могао да одем

У СРЦУ

Како је лебдело
Сунце у очима

И како си треперила

Са пољупцима

Мило
Мило моје
Моје мило сећање

У један дан се свило

ДОДИР

Хоћеш ли да чујеш откуцаје срца
Онда зажмури и буди срећна

Као на небу звезда Даница

Кад осетиш звонке откуцаје
Онда отвори очи и буди радосна

Као обала док је додирује море

ИМА ЛИ НАДЕ

Хтедох да те додирнем
Сав срећан што сам ту
И несрећан што нисам сваког трена
У твојем оку

Хтедох да завири у речи
Чаробних мисли
Дневника о времену
О данима који теку
О уснама које шапућу милост лепоте
И које плету чисту срећу

Како ли си само јединствена
И једина
И колико само тошине имаш
У кораку
У стасу

Док време путује
Док се живот радује
Свакој помисли на тебе
Без престанка

Има ли наде за нас

ПРОЛЕЋЕ

Твој глас
Славим сав пресрећан

Тај трептај не престаје
Душу да ми дира
Срце да ми потреса

Хајде да се радујемо доласку пролећа

ЗАПИС

Цвете у крику
Немоћан да зауставиш луде трептаје

Причаш приче сазнања
У немом шуму равнице
Која памти све додире

Изворе радости

Ти си као запис
Који види, који чује, који пева
Све што је мило светлости

ТРЕНУТАК

Почео сам да осећам:
Да све је - само тренутак
Испуњен осмехом или сузом.

Хтео бих да је моје
Оно што волим као јабуку
Озрачену тугом или пољупцем
У кругу сироте људске среће.

(Ти си као осмех Ђоконде.)

На изложби бескраја
Угравирали су лудост моћне гравитације
И опијум који гута светлост.

И зато немој да одеш
Да сатреш моје срце.

ТИШИНА

Открио сам ти срце
И веру у љубав.

Открио сам ти осмех
И како се грли тишина.

Светлуцаво лице среће
Окренуло се на другу обалу.

И заклонило сунце.

ПЛЕТИВО

Уснио сам те, луд и заљубљен
Пун радости, узвишену и срећну
Како протичеш небеским сводом

И како се топлина развија немо
Упркос времену које доноси кишу
И плетиву које се само пара

Права љубав се увек враћа
То не могу скрити, због старих рана,
То је бол који се сам раствара

ПРОЛАЗНОСТ

Све је песма чега се дотакнеш
Лепша од потока,
Од рајског врта
И од усијане главе.

Зато хоћу да убирам радост
Јачу од плиме,
Од пустих мисли
И од сунчевих пега.

И никад нећу престати да те сањам.

Је ли то срећа или пут времена
Којим се прстиже прошлост
Сетнија од судбине,
Од пролећног свитања
И од Теслиних љубави.

САМО ЈЕДАН ЖИВОТ

Једино љубав зна да откачи
Изазов добрих вибрација
На Мосту уздисаја у Венецији

Понор иза славне реке По
Није достигао до Јадранскога мора
Већ се прекинуо ненадано

Нема светлости драже од љубави
Нити среће веће од рођења
Јер је човек спојио две обале
Које га наводе у чврсту веру ускрснућа

Најбоље је кад нико не зна
Да је пепео пупчана вршца позорнице
Иза девет мора и девет гора
У играказу који се зове само један живот

ЖИВОТ ЈЕ КРАТАК

Оно је права љубав
Што вазда остаје иста,
Било да јој дозволиш,
Било да ускратиш све.

Тако је говорио Гете.

Лудо је љубити
Кад се не љуби лудо.

Тако је говорио Шекспир.

Волите, волите,
Све остало је ништавно.

Тако је говорио Лафонтен.

Љубав не познаје средњи пут:
Упропасти или спасе.

Тако је говорио Иџо.

Љубав је моћна и снажна
Да је не може победити ништа до бекство.

Тако је говорио Сервантес.

Воли и чини шта ти је воља.

Тако је пројоведао свети Августин.

Хијократ је поручио:

Живот је кратак,
Уметност дуга, прилика брза,
Покушај опасан, одлука тешка.

ОСМЕХ

Немоћан сам
Да сакријем осмех

Ове лепе зиме

Срећа је хтела
Да ме задеси ведрина

СНОВИ

Нека љубав пробуди снове
Нека бура додирне сваку ћелију
Нека срећа распе драгоцену светлост

Страсна си станица моје самоће

Чекам да угледам осмех пролећа
И да откријем како ласте проналазе своја гнезда

ВРТЛОГ

Усамљен сам данас

(Крхки таласи облака
Скратили су снове океана)

Како би ме само могло спасити
Мало твоје истинске лудости

ЦРВЕНА ЈАБУКА

Мали завежљај радости
Који не пита ништа
С тобом бих поделио
Као целу или пола црвене јабуке

Нисам заробљен, слободан сам
Као лист на орканском вису

Да не бих изгубио наду
Окрећем се првом лицу љубави

ОДСЈАЈ

Кад даљина испретура
Утрнуле лампе
Са мном је боја
Твојих светлуцавих очију

И одсјај
Моје туге
Која ће
Надам се
Проћи

Шта има ново у твом срцу
Хтео бих да знам

И да ту слику склопим
Као дар Богојављенске ноћи

ИСКРА

У тој воденој искри
Огледну се осмех

И однесе лаке дрхтаје туге

Капљице с водопада дођоше горе

То изви се ветар
И ко пољубац благ
Осетих нежни поздрав

Замишљам твоју подигнуту косу

ТРЕШЊИН ЦВЕТ

Овог ћу пролећа
Прво пољубити тебе
Па трешњин цвет

Ти си нежнија
Од ружичастих латица

Овог ћемо пролећа
Уграбити тренутак
Да нас угледа
Када прогледа
Трешњин цвет

Биће то страсна музика
Анђелског дрвореда
Који спаја светлост
Наших погледа

ТЕБИ

Ушла си у мој живот
Попут давног сна.

Како ли то срце туче.

Сваког дана у очи пониреш моје
Попут чистог неба.

Како ли то љубав звони.

У срећи нема краја
Кад радост титра на усни.

Како ли то излази сунце.

Хоћу ли опет да живим
Или сањам.

Како ли те само волим

ДРХТАЈ

Негде сам видео
Како се повлаче ноћ и дан

Негде сам само слутио
Како се сања бескрај

И дрхтај
Којег више нема

БЕСКРАЈ

Непрегледна пучина
Једној празнини
Налик на бескрај
Шапуће Твоје име

Тамо где је љубав,
Тамо где су
Пламена небеска јата

МОРЕ

Море је мирно
Понека барка на месечини

Свануће у недогледу

Галебови
И наше усне

СРЦЕ

Сањао сам
Како ми срце
Држиш у загрљају

И како душу
Топлина греје

И сунце на јастуку
Како се смеје

Сањао сам
На самом крају
И Тебе
И срце Твоје

У мом последњем загрљају

СУНЦЕ

Волим Твоје сунце
И с Тобом га делим

Хоћу да ти кажем
С тобом се веселим

РАДОСТ

Радост је поново
У твојим очима.

И престаде бол.

И освану дан
Који није само пука светлост.

ОЧИ

Очи сиве
Цаклина на свиљу
У крилу те држао
Косу пружао уснама.

ЗВУК

Како то удара срце
Како то гризе
Како броди
Како души немир годи.

(У ноћи те нађох
На раскршћу.)

ВРТОГЛАВИЦА

Ноћ ме је појела а ја немам усхићења и стално будан да сањам
Ујела ме је судбина и њен дугачак и прелеп вијугави пут
Не могу да бежим јер су сатрте биљке са светлом однете
 Сабирам крхотине изломљене среће

Дан ме је данас угризао и срце ми је начео до бола
Однео ми је тренутке који се не враћају као ни раскошна роса
Зарезао ми се у душу и она више не уме узаврело да бди
 Сабирам угасле стазе до звезда

Вече је било као пустиња нека и као без обала и без гласа
Удахнула ми је одсејај који је лутао лудо и насумице за мном
Скроз ме је обузела нека загасита тама без краја и без почетка
 Сабирам залуделе откуцаје срца

Јутро ме чека а ја нестрпљиво његову игру и одблеска скривени склад
Узела ме је нека широка сета па бих поново да постанем млад
Као некад давно и то беше тако без везе јер је само слатка илузија
 Сабирам расуте бисере осунчаних дана

Подне је било прошло и журио сам, а тужан, здушно и једно
Озарила ме је светлост сусрета који је трајао дуго и скоро нежно
Болно и с осмехом и с небески шлавим крајем и с драгим
завежљајем
 А ја на тебе мислим,
 Сабирам вртоглавице из чаробног круга

ТАЛАСИ

Дуго већ нисам песми близак
Као да је отпловила Дунавом
Након Концерта из Вијене
Као да је протеклих дана
Узалуд свањивало, па нестајало
На таласима који немилосрдно исказују
Толику жудњу за забрањеним стварима
Дуго већ нисам близак песми
Као да је отпловила Дунавом
Као да је пророк јачи од љубави
На таласима који блистају на сунцу
Једино ми твој осмех улива наду

17. март 2015.

БОЈЕ КЕСТЕНА

Све кап по кап, попут сталног
дрхтаја у сну, тихо одмичу дани

Неми као исхитрене успомене
Као увели букети плавих ружа

Сјај у њеним очима боје кестена
Никад није био разбијен у парампарчад

НА ТОМ ПУТУ

КАРПАТИ

На том путу
Изашли су мудрији само за зеру песка

Лако су мислили
И брзо чезнули

Како ли су само лутали
Док нису пристигли

А онда је пепео почео да вије
И да се Дунавом шири
По хладној равници
И да се у кости увлачи
По свакој земуници

Све до Ђердапа

Или до неког новог почетка
Када се вода опет разлије
И душе кад опет буду лебделе
Заједно са галобовима
Који ће чудно кричати
Или ћемо то ми кроз њих причати
О далеком времену

На том новом путу
Иза Карпата

ВРИСАК

1.

Ватра је била.
И бол мрачне дуге.
И спектар који раздире срце.
И врисак 78 светлосних година.
Онда је багрем побелео
И већ је почињало лето.

2.

Били су деца.
Волели су јагоде и чоколаду.
И нестадоше.

3.

Мајко драга,
Само кад ти то ниси видела.
Не бих знао да ти одговорим
Како смо то ми небески народ.

4.

Таман се појавио свети ратник.
Сањарили смо путовање до Рта добре наде.
Светлост је зачудо непрестано горела.

5.

Хоће ли опет
Мисли да крену
Кад једном једна велика Барка стигне
До новог Арарата.

6.

Као да се мозак осушио.
Време се вратило у доба јуре.
Као да су речи умрле певајући.
Звона се откачише у очима
Као да су црви рајске птице.

7.

Неми повратак обавијен лелеком
Потоци ко млеком опрани.
Име је задржала само љубав
И понека сенка.

8.

Не сањај,
Док ти се око срца
Мотају опране жиле,
Да можеш без крила
Брже да прођеш
На другу страну живота.

КУЋА

Меркур, Венера, Марс голим оком
У срж костију дирају и немам мира
Кад се сабира сећање на тужне дане
Кад смо једва чекали да сване
И да видимо које ћемо да видамо ране

Бојим се још, једино се кажу луде не боје,
Иако је прошло неко време, хтели су да
Нас подаре јадом и чемером и падом
У дубоку јаму, у бездан, у мрак
Кад је отаџбина била свита, а човек мета
Која смета онима иза дебелог Волстрита

Болест била, остала и нова стигла
Преплавила ординације и хоспитале и децу
И одрасле и старе и најстарије и узима
Данак у минутима и данима у билионима
Милијарди секунда које су прошле,
У годинама које ће доћи и проћи са широм
Затвореном дрогом и другом страном робом

На небу, ноћном и млаком и прохладном
Венера, Марс и Меркур голим оком
Виде се и сјаје и неће ваљда поново
Донети нове вапаје у нашу ионако оронулу кућу

ПТИЦЕ

Одувек су некуд летеле птице
Селиле се и враћале кући
Не бојећи се моћних модрина мора
Ни залеђених сурових белина

Упамтио сам слику о радостима славуја
Византијских боја и небеског гласа
У спокојству расцветаних багремова

Испод кровова старих сомборских салаша
Прилепљена љупка ластина гнезда
Летњих дана пуна радосних чаролија

Тог раног пролаћа узалуд смо чекали птице
Исконске ритуале новог почетка
Прогутала је сабласт Милосрдног анђела

Укрцале су се године чекања
У наше животе. И онда донеле вест
О повратку птица у оронула гнезда
Испуњена нашим пробуђеним осмехом

СТАРА ПРИЧА

1.

Под велом тајне
Скрива се немушти језик
И жели да ужива радост
(Једнога дана добиће још два одликовања)

2.

Нико није слеп
Да не зна како је живот суров
Да не зна како је живот леп
Да не зна како се прелази
Мост на реци Квај
(Биоскоп је стално био крцат)

3.

Благо оном ко те сања
Ко на разбоју зна жакард
И сва друга искомска ткања
Срчаног ритма и ватрене пути
Без обавезе што се стално љубе царски скути
(У похабаним одорама изанђалог злата)

4.

Занемело је све до неба
И васељена би ако затреба
Пролила много капи зноја
Пролила много капи кише
Док се по новинама опет свашта и ништа пише
(Проломио се плач са молитвама за здравље)

5.

Стара прича, добра прича
О Дунаву који тече ли тече
О Дунаву који има свој дан и своје вече
О Дунаву који има своје трагаче
За истинама о драгим местима
За истинама о болним мостовима
(Који су зверски мучени,
Убијани као и људи)

6.

У сну ми не престаје врисак:
Мајко драга, само кад ти то ниси
Видела не бих знао да ти објасним
Како смо то ми небески народ

7.

Будан сам, питам, ко да скитам:
Како ли то човечанство напредује
Кад Милосрдни анђео нема мира
(Брез обзира)

ЕЛЕГИЈА

То су само мали ожиљци
Урезани у ткање
Усечени у боре
Сакривени у зеници

Нигде нисам доспео

Слутње су ме прекриле
Као последњег путника
Са заборављене станице

И камо бих
Кад су згазили трагове
Наше прошлости
Или пронасти

Узалуд су речи
Осећам
То је само тама

И мали ожиљци
И поглед у далеке звезде

ЗЕМЉА

Не иди у то коначиште
Прекриће те изданак јагорчевине
Или ће те осенчити мрком бојом
Та месечева ноћ

Камо се изгубише играчке
Из детињег сна
Из те лепоте
У којој сузе никада нису
Измакле нежности најдраже руке

А знала је
Да је судбина превртљива
Упркос одсејају драгих сећања

Не иди у то коначиште
То није наша земља

ЗНАКОВИ ПОРЕД ПУТА

I

Остали су болови
Са патином која никад није зренула
Јер су скинули знакове поред пута

Лагали су немило
Лагали су у име судбине

Враг је однео шалу
И осмех и радовање и јутрење

Усправила се само арија тужбалице
И недеље нема више

II

Кад су отворили врата пакла
Кад су зујали амо и тамо
Нечасни ко смртни грех

Орали су путеве
Смрзавали душе
Утеривали страх
И пунили џепове
Банкнотама са којих се скидала фарба

У шаку осушених свињских ушију
Стала је цела плата
И поток суза над столом са жутом пластиком

III

Кад су отворили врата пакла
Милосрдни анђеол је дошао сам

МОСТОВИ

Сломљених висина
Плакали су у води Дунава
Надахнути манастирским дверима

Мостови су као огледала
Били искрени до бола

Испуњени судбином
Продужени у вечитом сну
Изгледали су
Извајани
За сва времена
Као Микеланђелов Давид

СА БОЛНИМ ПОГЛЕДОМ НА ВЕЧИТО ПРОЛЕЋЕ

1.

Није се имало куда
Није се имало никуда
Није се имало, сем за смрт

И онда је
У Јарузи
Исукана порука

Једнокрвним Јаничарима

Није се имало, сем за голи живот

Ој, Животе

2.

Где ли би стигли
Да не би скеле на Сави
Да не би Фенека
Да не би Радовањског луга

Цаба нам Покајнице

Где ли би стигли

Ој, Издајо

3.

Куда ли то води пут
Када је Сентандреја
Непрестана успомена

Ој, Ловћене

Ој, Судбино

ФУКУШИМА

Након библијског погрома
Драма у Фукушими споро иде крају.

На листи за спасавање добровољци
Пријављени да засветле у рају.

Катастрофа ко зла судбина.
Светлост у смиреном очају.

Нестали људи, села, градови цели.
Живот се пресвлачи у варљивом бескрају.

У земљи излазећег сунца
Овога се пролећа заледио трешњин цвет.
Поглед не може да га обухвати,
Сунце не може да га пробуди.

Да узме спасоносни лек.

Након библијског цунамија
Потреси у Фукушими не престају.

Катастрофа ко зла судбина.
Светлост у тамном загрљају.

Процепило се дно моћног реактора,
Поцепала се недра Тихог океана.
Пукла надмена мисао, ко олупина:
Да су људи господари неба и земље.
(И да су богови одавно пали на теме.)

14. април 2011.

СРЕДОЗЕМНО МОРЕ

Твоје лице, несрећнице, без боре
Са осмехом којим би освојила Хималаје
Потонуло је у Средоземно море

Свет је постао позорница зла
Са гробницама смркнутих, прљавих и модрих
Са вапајима којим се бежи од пакленог тла до Европе

Твоје очи су гледале како сатире патња
И како мисао гутају ужарене сцене
Које распамећују нејач, несрећне људе и жене

Наше је само оно што поклонимо другим.
Немамо, а имамо. Сиромашни, са душом.
Немамо за жице и баријере. Само за со и хлеб.

Твоје лице, избеглице, без боре
Са осмехом којим би освојила Хималаје
Прогутало је небескиплаво Средоземно море

31. август 2015.

САНАК

Усред сировог дана
Неки санак се снови
И вртају сенке
И обузима мемла.
А времена нема.

ОСМЕХ СЕ РАДОСНО ИСТЕГЛИО

ОСМЕХ

Осмех се радосно истеглио
По милој равници.
Онда се поделио
И разнео здраве мисли
По свакој кући, међи и ораници.

И усрећио лептире
Црве у јабуци и мене
На крају месечеве мене,
Будног.

Нема ту шта више да се чини
Кад по тој месечини цветају једино сени.
Онда радосни певају:
Благо мени,
Кад се хранимо само семеном сваке јесени.

Ушли су
Онда немирни дани
У отворена срца.
Присебност су задржала само племенита лица
Из бајке, која исто имају мајке,
И која се једино сладе сећањем на мрвице горке чоколаде.

МИСАО

Ти си моја птица,
Летиш високо,
Окрени се да не паднеш.

Ти си истинска лепотица,
Израсла из дубина,
Усправи се да не одлетиш.

Ти си дамар мога срца,
Искра небеске дуге,
Загрли ме да се не изгубиш.

Ти си драга мисао,
Скројена од суза,
Придржи ме да се не повредиш.

СЕЋАЊА

Немој да грешиш душу, никако немој
Да крњиш богатство које кратко траје
Да се заплићеш у питањима шта јеси
И шта заиста хоћеш

Немој да се давиш у сећањима на прошлост
Која не престаје да те изједа
Да подстиче ћутање као игру свирелих
И скоро ослепелих

Они не говоре из љубави ни кад умиру
Нити кад се горко кају што нису пре заспали
Јер су трагично заражени вирусом незнања
И вртачама виртуалне забити

Немој да се бојиш људи у злим временима
Јер то нису хладнокрвни гмизавци из праисторијских пећина
Са тешким тајнама без почетка
И скоро одмрзнутог краја

Немој да си наивна као пештанска собарица
Немој лудовати да ће те само искреност спасити
Јер је осмех најбољи пут у ведро небо
И двери старог манастира

ОСЕЋАЊА

Каква ли ме осећања данас дрмају
Никла су времена без стида,
Са лисичијим ликом
Са вучјим залиском
Посејана дугим вребањем из мрака
Кад се расплакала свака сунчева зрака
Која је стигла до старог опанка

Неукус пали уста, гута мисли и наде
Враћа ли се то истина међу номаде
Који су давно за Чарнојевићима кренули
И који су се загрцнули
И негде у новом егзодусу пренули
Заборављени

Срамота је да поставимо права питања
Умара нас баласт лажних икона,
Као да је све без икаквог смисла

Већина је заборавила на корене и први корак
Патриотизам називају излизаном работом
Кажу да смо сиромашни али да има још сиромашнијих
Подлаци никог не избегавају, најгора су невоља
Слични су једни другима,
Врлина ретко више где станује

Истину о нама урањају у тужним секвенцама
Присиљавају нас да можемо све
А лажу нас, покрадоше нас,
Несрећни смо заједно и сви по себи
И куд ли можемо побећи
Кад нам је дуго стрпљење једино уточиште

УЛИЦЕ

Као кредом да пређеш преко лица
Суморног погледа оглашава се улица
Без и једног платана.

На Тргу цара Уроша лепе тује
Као брошеви из неке старе приче.
Девојке откачено милују бођоше
Кад их хладовина додирне тачно у подне.

Као сузом да се обрише лице
Иза те ошишане улице извире ћелави трг
Као изданак наивног улизице.

Уморни фијакеристи одавно су In memorem.
На тргу више нема штафета, пиштаљки, ни - голубова.
Само се у песми приказује Чика Вељин Јагра:
Казуј муштеријо где си наумио, вечерас возим фрај.

Шта ли би маестро Коњовић насликао
На платненом огледалу док се грле расплетене улице.

РАПСОДИЈА СОМБОРСКИХ УЛИЦА

Не питајте шта ли би све хтео да наслика
Маестро Коњовић на платненом огледалу
Док се у уточишту светлосне свакодневице
Грле старе, умивене сомборске лепотице

Као кредом да пређеш преко марамице
Чудног ли трептања оглашавају се улице
Без иједне круне великог платана
(Загонетка ли је само у ковитлацу прашњаве равнице)

На тргу цара Уроша лепе тује
Као брошеви из неке старе приче
Девојке откачено милују бођоше
Кад их хладовина додирне тачно у подне

Као уморном сузом да се обрише лице
Иза те ошипане улице извире ћелави трг
Као избледели изданак млађахног улизице
(Слобода и живот узвишене ли су вредности)

Уморни фијакеристи одавно су In memotiam
Нема више бећара и особењака, пиштаљки, ни голубова
Само се у песми приказује Чика Вељин Јагра:
Казуј муштеријо где си наумио, вечерас возим фрај

Шта ли би загонетни маестро Коњовић заувек исковао
На платненом огледалу, добре воље и набораног чела
Док се на јави грле расплетене китњасте миљенице
У венцу благих струјања раздрљеног ветра
(Како ли се то човек само истеже између јуче и сутра)

Можда би каменом тргу са овешталом хладноћом
Вратио бисернозелену топлину заборављеног Раванграда
Можда би у исконском судару моћних боја и прозрачних линија

Овековечио како руше родну кућу Вељка Петровића
Можда би на своме главном сокаку са Светођурђевским храмом
Застао и изазвао опојни зуј Бошњакове холивудске чаролије
И сав срећан загрлио Ленкинога Лазу на чудесној клупи

Док се у срце града уливају колористичке мелодије др Чихаша
Бенеа

Нова светлосна изворишта исијава позоришна улица Николе
Пеце Петровића

Ведрином нас облаче тамбураши Николе Пинге Маширевића

Прелепи балкон Јулијане Јулке Паланачки

На који је излазио у небеса загледани Лаза Костић још се држи

Пусто ковано гвожђе

Сомбор, 21. новембар 2015.

ГЛАВНА

Сомборска Краља Петра I
Улица са визијом
Улица као улицица

Сомборска Краља Петра I
Има једну чудну клупу
Са Лазаром - Међу јавом и мед сном

Сомборска Краља Петра I
Има једну славну камеру
Са Бошњаком - холивудску чаролију

Сомборска Краља Петра I
Постала је љубав сетна
Као извор, као лептир

ГЛАСОВИ ПРОЛЕЋА

Ветар овај што ме милује
Бол дубоко потискује
Не да ми мира

Радост не могу унапред да искажем

Желим да се сви пупољци приме
Да се отму од убода прошле зиме

Јоргован само што није

Мени је мио тај драги мирис
Што се терасом увече шири

Загри ме сунце
Дрхтај није мали
Помози да се не угасе гласови пролећа
Да ме понесу Штраусове божанске чари
Док се слеђен сећам неких гадних ствари

РАПСОДИЈА У БЕЛОМ

Белина унела иглице у лице
И замрзла осећања и клице
Среће која се окреће упркос
Времену и тихом забраву

Кад ли ће стати овај снег
Да се брег разигра на свили
И да онда деца похрле
Кад светло јутра гране

Нема чистача ни песме
Која носи добре мисли
Јер непрестано веје
Са ветром са источне стране

Пртина доноси радост
За млекације и ране шетаче
Урониле у светле огртаче
Са осмехом који плени

Старица мајка на прагу
Чека сина издалека
Тог белог јутра и хладне сени
Прговора срећна Благо мени

Са светлошћу изниклоше људи
И врева и радосни звуци
Нема више примисли
Да су опасни изгладнели вуци

У прошлој тишини музика
Тек се прибрала и откинула
И језди према облацима
И у висини зауставља пахуље

То настаје нова игра
Која се нетремице плеше
Најлепшега јутра
Када те осваја ведрина

Прво згуснута у хладном дрхтају
Потом у радостима
Које доноси топлота
Док траје Вивалдијева зима

СЕТА

Сазрева јесен.
Боје лишћа као из сна.
Ушла топлина у њедра и никуд поглед да скрене.
Шевар се осушила.

Титрај у оку не престаје.
Одсјај као драгуљ.
Некуд је одлутала мисао.
Закачила се за дивна бедра.
А она насмејана, ведра.
Као да није из овога краја.

Траве ни за лек.
Без кишце целога лета, целе јесени.
Ушли су у наш живот пољски мишеви, жедни.

Вране их не дирају.
Само гледају са високих багремова.
Као да гатају како ће изгледати сутрашњи дан.
Прво јутро, па подне.
Вечера је са тамном ноћи још предалеко.

На Дунаву се види дно.
Лађе су стале, са житом, са угљем.
Лете невољно галегови.
Дошли с бродарима са Црнога мора.
Са обала где је скончао Овидије.

Одлутах далеко.
Прво једра магла, па ведрина.
Намах се сетих прича о монасима.
Ту прекопута, из Копачког рита.
Када је сеобу водио кнез Штиљановић.

Ласте су отишле.
Друге птице још неће де полете.
Стрепим да ће их издати варљива тишина.
Бојим се да ће их претећи зима.

ЦРНИ ОБЛАК

Ридао сам ноћас ко старински сужањ
Док се напољу изливао црни облак
И нешто сам као писао тако безвезан

Не могу никако, без дивљења и сете, да објасним
То ишчекивање немогућег док одјекују
Дебела звона капи кише по огради од кованог гвожђа
Моје суморне терасе која гледа на паркинг

Одакле да почнем кад кроз црвенкастожугу завесу
Не могу да извајам твој поглед с праменом косе
И осмех налик на непрекидни сан о ведрини

Узалуд се надам том дару искреном
Ко скрхани усамљеник, несрећан и уморан
Од ишчекивања ниоткуд назначеног радосног сусрета
Испод дугих облака који угасише светлост звезде Данице

И никуд сам као путовао узалуд
Изгубљен у прокислом загрљају немиле хладноће
Тражећи да се укрцам на Нојеву барку, да нестанем

ВЕДРА ПЕСМА

Моје срце те треба да ме озари светлост
Као кад слушама најлепше арије из Набука
Као кад децу грли мајчина рука
Као кад мала нација слави Новака Ђоковића

Моја душа те треба да ме погледа срећа
Као кад долазе ласте с раног пролећа
Као кад те нада држи а нема цвећа
Као кад ти се враћа ведрина
Након запаљених свећа

Моја песма те треба да ме савлада машта
Као кад ми у сну говориш свашта
Као кад кроз прозор прошлост враћаш
Као кад мислиш да се вараш да је љубав
На извору краја из којег је Бог истерао човека

ЕМОЦИЈЕ

Путање или тужне приче
Хоћу да знам
Да посејем сијасет жеља
Да се радујем у поноћ

Кад време сања
Кад упадну у замку сва знања
О љубави

Да у срцу пронађем најбољи пут

Задовољство траје
Забуна не престаје
Атлас држи свет на леђима

Све се одвија
У дубинама заљубљене ноћи
У чарима моћне среће

Ведре очи су препуне наде
Груди убрзано дишу

Немају више коме да пишу
Ни песме ни наслове бајки
Док фуге ноћи подсећају на Баха

Пред зору
Кад се тама повлачи
Кад осмех узима маха
Кад светлост претвара сан у дан
Безизлазно знам
Нетремице будан

Да се око тебе све окреће

ИСПОВЕСТ

Шта ти заиста хоћеш?
Варљивост живота увек нас води
Као и снови што збиље су препуни.
Бирај између жеља и овога данас,
Подари ми трептај ока
И бићу опет срећан.

Шта ти заиста хоћеш?
Случај је хтео да сам те видео
И то је почетак и крај
Између је искра нашег времена.
Ја заљубљен, а ти без гласа,
Без бола ништа се не таласа.

Шта ти заиста хоћеш?
Осипају се дани и ноћи
Очигледно да пролеће није стало
И да се зањихало време.
Речима не могу да те сакријем,
Рукама не могу да те закријем
Од исповести која навире.

ИЛУЗИЈЕ

Не могу да ти покажем срце
Јер ми је длан сакривен
Као сунце иза истурених хридина

Осмех ми је хутљив
Као земуница усред јаке студени

Не могу да ти поклоним љубав
Јер си изгубила истину са усана
Као што је лава прекрила Помпеју

То је зачарани случај
Као и путовање између истина и тајни

Не могу да ти кажем да те волим
Јер ништа није лепо као успомене
На позорницу илузија о вољеном срцу
Које ниси добио баш када си се највише надао

СВЕТЛОСТ

Пролази светлост кроз иглу.
У игру се укључује поток.
Кроз планину се шири ведрина.

Дубоко негде у васељени звезде.
Милују сребрну воду.
Удахњују брижне поруке среће.

На усамљеном лахоровом вису
Заљубљени пар уобличава топлина.
С кишом метеора чаролија.

ГОДИШЊА ДОБА

То питање отвара врата од бола.
И испретурана сећања у шездесетим.

Кад још не знаш баш све трачеве.
И кад највише веселе шугави одговори
О мало недостајуће љубави.

Својим мислима не браним ништа.
Оговарам сам себе.

Тишина ми је најмилија.
И срећа која долази без обзира на годишња доба.

ТРИ ГРАЦИЈЕ

Три грације имају сунчане зиме
И свитања која им не могу ништа.

На улазу у свет блиске им музике
Осмехује се графитом записана
Ведро мисао Оскара Вајлда:
Само је једна ствар на свету
Гора од оговарања - Не бити оговаран.

Три грације имају лепе осмехе
И тајновиту радост драгих сећања.

СИРЕНЕ

Ишли смо у Беч.
И глумци сви.
Капуралица је са нама
И дивна галама.

Прошла је Пешта.

У Акцент су дошле и сирене
И још Три жене.

И Кате
И срећа са нама
И озарена дворана.

А онда опет старе боре.
Лица ко лизалица.

У Београду ништа ново.

СЕЧУАН У СЕПТЕМБРУ

I

Наочаре за сунце нису ти пријале
Јер волиш светлост
И осмех очију

II

Пред нама стара улица
И много извајаних коња
У неформалном строју

Све се ту и овога пута
Лепо завршавало
Прекрасним одсјајем Владичанског двора

Како би се само Змај Јова ведро насмејао
Тим отменим гривашима
Из запреге за попа Ћиру и попа Спиру

III

Дунавска улица
Сва бисерна

Одмарала се на обали реке
Која ведро траје

Иако су јој бомбардовали мостове

IV

Осетили смо дах Лао Цеа:

Тежити спољашњем је воља.
Ограничити себе је изобиље.

Чекао сам те
Да се појавиш у хаљини која милује Венеру
Пред сликом Великог кинеског зида

КО ЛИ ПЛАЧЕ

Радосни су дете, отац и мајка
Радосно је сунце, радостан је осмех
Радостан је мост на брзој реци
Радостан је изненадни уздах, радостан је славуј
Радостан је повратак у родни крај

Сунчани су врхови Дурмитора
Сунчано је пристаниште за Хиландар
Сунчана је љубав, сунчан је пољубац
Сунчана је жута поморанца у руци старице

Насмејани су људи на повратку из рата
Насмејана је млада, насмејан је младожења
Насмејана је искра на изворишту ватре
Насмејана је срећа, насмејана је серенада

Пресрећни су преживели путници са Црвенога мора
Пресрећан кондор у висинама, пресрећан малени црв
Пресрећан продавац кинеских кишобрана на киши
Пресрећан народ који је преживео све балканске мировне преговоре

Ко ли онда плаче
Коме ли онда звона звоне
Ко ли онда немирно спава
Коме ли је онда остала само вечита нада

СУДБИНА

Неизвесно је какав ће сутра бити дан
И који ће смисао наћи страсна судбина
Упакована у љуштуру од оплакане глине

Ништа није сигурније од помрчине
У којој нема прстена, ребуса, ни бајки
Ни жалби за незахвалну судбину Архимедовог круга

Ни једно доба не може да чека погрешног човека
Или сакатог јунака који свлачи голог перверзњака
У духу олује која нема ни бледа оправдања за пустош

СВЕТЛОСТ

Остаћу заробљен на хридинама суровим
Као осуђени беспомоћни клоун
Спржен запретеном иглом

Ти ћеш ме немоћна гледати
Како сићушан, разголићен и сам
Ширим згрчено тело и грлим огањ

Баш када је свежа рана вриснула
Пробудише ме два жива ока
И у тишини провалише осмех

Нови Сад, 21. октобар 2008.

НОВИ ИЗДАНЦИ

Јуче је било ведро
Твој глас ми је отворио успомене
Данас је кишни дан
Твој глас ми је открио снове
Сутра је нови дан
Твој глас ми оставља наду
У дрвореду који траје
Никли су нови изданци
Чекају двоје који се воле
Чекају двоје који се љубе

10. септембар 2015.

ДАН

Како ли је само прошао још један дан
Извајан, извијен, издубљен, мрежаст као пауков ход.
А, ипак, нови дан, иако трновит светлошћу обасјан.

Ко ли тамо плаче или ми се само учинило.
Наизглед снажно, преболно, као јецај над судбином
Немилосрдан, задат, скоро безизлазно неизбежан.

Прочитах у новинама да о деликвентима с посебним потребама
Нема ко да брине. Сви су их се одрекли.
Угинула је и последња трунка милосне свежине на обесном
бетону.

Такође пише да лобирање треба уредити законом.
(Ако се уведу контролни механизми радије ће се
Посезати за лобирањем уместо за корумпирањем?!)

Лелујају уплахирени сплавови на ушћу двају река испод Авале.
Лелујају провинцијски гласачи носилаца бланко оставки.
Чека се одговор: Када ће сванути дан који није узалудни сан о
срећи.

РАЗМЕЂЕ

На размеђу путева вапим.
А мук је пред неочекиваним судом.

Иза великих зидова све ми је задато.
А желим да ми остане света земља.

Свуда бивам, а као да седим.
Размећем се боже, а немам са чим.

Докле ће трајати косовски бој.

ЧУЛО НАСЛОЊЕНО НА ОБЛАК

РАПСОДИЈА СА КОПРЕНОМ

(„Шта је доказ правде“)

I

Чуло наслоњено на облак
Нуди кактусов мирис пољу
Војводино од смеђег призвука
Картао бих се с тобом

Шта узгајам у оку сунцокрета
У свом чувању ширине врба
Никад не тражим стада
Посута небројеним зрнима песка

Вратио бих се номадима
И заборавио на цркве и на душе
Време које узгајам
као да је туђе

II

Копрене од неиспране траве
Ласте у врењу трнова
Жубор крила препелице
Витице пољем покопане

III

Сунцем те хранио
Сахранио
Клео те дечицом

IV

На прагу земље вишања
Док су цветале булке горке мирисом
Нисмо рукама копали очи искресаном дану
Јер вечери чавке знале зачинити кукњавом

V

У сну осећам сновиђења
У рукама игре
Осећам исток
Чаролије

VI

Сва је ширина под маком цветом
И глас се шири у Пелагонију
Лутају путем писма дуга
Печалбо моја

Протиче Вардар увире Пчиња
Црне се врхови Пелистера
Ту стожи Кораб у висину
Печалбо моја

VII

Извитоперена дршка виолине
Што дрво јој се не зна
Напукла ко ластина гнезда
Бол би започела

VIII

Трептај све да измени
Руке да се пруже

Гомила да пуже

IX

Нема више змија на камену
Испред куће од камена
Нема пакости у сенци крова
На коме мирује месечина

X

Ветрови ови
Сиви
Миришу
Јагорчевином
Очи се плаше птица
Орлови без сна
Ћугање крију

XI

Не гледајте
Оцима крушкастим
Та витороба ребра
Иза свода
Птице погођене

XII

Ветар
Повија се самоћи
Каменом раскршћу
Костур

XIII

Гледао сам поноћ

Луталицама даје име

На углу
Оне улице

Сањао сам месец
Бистрина очију кује

На углу
Оне улице

Умирао сам трошан
Попут варљиве јеке

На углу
Оне улице

XIV

Поноћ просипа миље
Угасла пртина
Звезде неће васкрснути
Угнуте погледом
Као месечина

XV

Сања ли бреза
Титрања мрачна
Украдена речима немо

XVI

Светлост
Олињала птица
Вратила се сунцу

XVII

Ковитла се вирна долина
И костури се испобадали
По орању

Орлова очи
Утакнуте у загрљај
И негде само различак

XVIII

Ту стоји оплођен пламен
Мрачног порива
Изагнат из земље

XIX

На отоку твојем
Тисак белог
Као свила

XX

Сред кристала
Плакало око
Сред надања
Умирала ноћ

XXI

Очи су ти боје сиве
А сивило личи на свилу
У крилу сам те држао
И косу пружао уснама

XXII

Уснио сам те шумо
Са очима
Крило моје четинарско

На простор помислих

На брдо од белог дрвета
Шумо моја од рођења
Снио те нисам
Данас те познајем

САГОРЕЛЕ СВЕТЛОСТИ

1.

Обузима ме мноштво
Слутњи
На трагу угашеном

Блаженство стегнуто каменом
Провиђење је
Самртне коби

Музе ослобађамо снова
Пламтећом игром
У вртовима

Испод храма крици
Започињу усамљеност

2.

Затварам жубор
Нудећи уловљени поток
Исплаканим четинарима

Потекла јесен
Ка виткој грозници
Лебдећи на јарболу

Жива љубав засењује
Смрт звезданих замки

Ледени конац
У дну
Испуњава вео помисли на Сунце

3.

Заиста ћу то урадити
Насупрот угљенима
Мртав
Окупаћу се утопљен
Украден од Сунца

Заиста ћу гледати ајкуле
Уснуле у љубави
Сјајних костура

Напићу се хлада
Да бих заборавио
На слутње
И на време
На оном потонулом узлетишту

4.

Црница лудо кевће уз поток
И свака птица нек има крила.
Слива се ницање ко пшеница
Низ доб кад год годом се зове
Плодна година.

Пуна ко срећа
Хоће да се одсели у топлоту
Снаге никнуте на дојкама.
И свака птица нек има крила.

5.

Закопан у лугу старога воћњака.
Лају птице,
Нарамак у зноју као ископина
На дудовој грани.
Насмешен и лаган птичијим перима
Коса птицу играм.
У знак свих прелаза када Алпи спију
Проћи ће олуја.

Волео сам алге и медузе
Нити танке гласне жице жуте
Љубио сам увек топле путе
Пред исконим мраком птице.
Закопана стара кантата
Испод ораховог искриљеног гнезда.

6.

Истеглила се враџбина
Испеглало се време
Без ситног веза
Који се на кајсији смеје
Танушно и без наде.

Као неко безлично семе
Које никад гледати није могло.

У крилу сваког почетка
Или у загрљају бескраја.

Дани се не мичу.

7.

Отимају се птице
Које се не могу отети,

Лутају лептири
Који не могу одлутати,

Лелујају мисли
Које не можеш замислити,

Ни саткати
Ни разаслати
По овом белом свету.

(Некоме тамо у врућем обзорју
Где нема паучине.)

8.

Не могу да сањам
Тамо сам већ био.
Не можеш застати.
Неизвесно је као судбина
Стрпљење је као спас.

9.

Старе успомене у измаглици
Ноћ немилосрдна као брза река
Да се сакрије не може
Од распомамљеног човека

Старе успомене и нове ране
У души стиснуте, однеговане
Покривене нежном сетом
Којом плове откопане страсти

10.

Чезнем да радост
Небеског раја
Обасја снове
Људскога рода
(Који споро напредује)
И да их распе
Гандијевским осмехом

11.

Мој загрљај ћути у завичају
Мој уздисај зури у очима
Мој пламен гаси клијање туге

И пруге неба дишу
У пољунцима капи кише

12.

Усрећила си моје срце
Одсјајем драгог осмеха

Афродита донесе светлост
Пешчаних грчких обала

Чисти поклон среће
Којим се заувек покреће љубав

13.

Јабука увела лице је твоје
Не може да говори
Не може да ме утешу

Плетенцица је твоја од сребра

Не може да се расплете
Не може да ме поштеди

Светлост срца твога
Ноћ је покрила
И отела последњи уздах

14.

Никуда ипак не бих да померам
Ове трешње.
Или да започињем нови сан.
Како ли ће изгледати
Нови пролећни пљусак.

У ЛАВИРИНТУ ВЕЧИТОГ СВЕМИРА

НЕБЕСКЕ ТАЈНЕ

У лавиринту вечитог свемира
Са смешком се јављају звезде
И небеске шапућу тајне
Гравитација, универзум, филозофија,
Механика, оптика, физика,
Астрономија, човек, математика

Ту је и једна мала Њутнова комета
У тренуцима радости с пријатељима:
„Како је могуће да тела мртвих,
Одавно распаднута, поново
Постану тела својих душа?“

Прах као заклетва
Земља са опилцима
Заједно, бесконачно, до лудила

(У његовој руци магнета плам
Прах јадан, истрошен, сам)

И рече: „Онај који је оволику
Силу дао мртвом камену, зар Он
Не може дати такву моћ нашим
Душама када буде требало да се
Обуку у своја прослављена тела“
На Њутновом споменику
У Вестминстеру пише:
„Радујте се, смртници, што је
Постојао такав и толики
Понос људскога рода”

У лавиринту бесконачног свемира
Падају јабуке и шире светлост
Са укусом овоземаљске љубави

БОЧЕЛИ

Како ли је само ведрио
Без очињег вида
Како ли је само пленио
Аријама срца
Визијама сунца
Те новембарске ноћи
Кад ми нисмо могли поћи на тај концерт

Косе боје иглица с недирнутих Алпа

У Београду
На ушћу двеју река
Испод Авале

Како ли је само певао
Изасланик небеских вибрација

А дошао је
Да вида наше ране
У загрљају радости
Послат од богова
Као у Колосеуму
Давно
Како ли је само јездио
Над Београдом
Свемирски глас
А ми смо опет сами
У арени
С порукама сунчевих пега

Сомбор, 29. новембар 2005.

ЛЕНКА И ЛАЗА

Са светлосном Даницом звездом
Ленка се ведрином анђелском моли
Свакога боговетног јутра и лети и зими
Сваке боговетне ноћи у пролеће и јесен

За Лазу који бесомучно јури животом
За Лазу који треперећи изгубљену срећу снови
За Лазу који неуморно плете страсну песму

Лепота није спасила недирнуту Ленку
Љубав није спасила миљеницу Ленку
Патња није спасила несрећницу Ленку Дунђерску

Смрт је дошла по њу безобзирна
Изненадна као немилосрдна најгора вест

Под сноповима моћних сунчевих пега
Лаза и с вечери и с јутра сјајну Даницу
Милошћу обасипа и анђелској Ленки шаље
У латифундијском Сомбору спеване
Најлепше доказе бесмртне љубави

НЕБЕСКА РУКА

Др В. Бојаџићу

Сањао сам тог јутра
Пикасов нежни цвет
У средини платна
На дугачком зиду

Опијен нежним додиром
Умотан у зелену боју
То на столу лежим

У прелиставању судбине
Дан је поодмакло одахнуо

У соби пренаглашене белине
Искра без оштрога вриска
И радост небеске руке

Нови Сад, 25. 12. 2008.

ОВИДИЈЕ*

З. М. Мандићу

1.

Не могу да ти обећам
Да ћу се одазвати на драг ми позив
Да попијемо добру турску кафу
(Уз малог и великог „јеленка“)
За двадесет или колико ли већ лета
(Код епискога Србина у Наџикиној вили.)
И да ћу једном заувек
И ја завршити последњу песму
О Панонскоме и Црном море и заточеном Овидију

2.

Лепу зеленкасту пшеницу
(Васкрслу из сићушних зрна)
И црне масне њиве све до визура града
Замишљено гледам ове ране зиме
Кад пахуљице само ретко пролећу
И кад се нека чудна мексичка грипа
(Пристигла невољно, као свињска,
С негосподственом министарском помпом)
Надвија над наш добро изнервирани свет
Остављен да се лудо самотан и осиромашен радује
Небеским Датумима и Белим Шенгенским Визама.

3.

Након повратка на салаш
СТИЖЕ МИ НОВИ МЕЈЛ НА ОТВОРЕНОМ ЕКСПРЕСУ:
„Хоћеш ли и данас у Малу Пешту?”

Ако си се одлучио на ту твоју шетњу
Распитај се на тим салашима,
Међу Буњевкама од 28 до 50 година,
Којој од њих треба батлер мог физичког
И другог ранга, естетике и статуса.
Ако би нам та операција успела
Могли бисмо заједнички
Да запатимо тамо фарму коза, оваца и патака.
А, набавили бисмо обавезно и једног магарца.
Ти би на њему јашио као Кихот
А ја бих ишао поред вас као Санчо
И пазио да случајно не склизнеш са самара.“

4.

У наставку је још писало:
„Синоћ сам те се сетио током гледања
Једног кинеског филма.
Танг Сињонг, један од актера рече:
Да би човек усјео у нечему
Мора да надмаши свој лимити.
Једном си ми уверљиво, скоро рилкеовски,
Причао о лимитима, док си коментарисао
Моје песничке оквире, које сам ти читао.
Зато пиши.
Ни једна жеља,
Па ни она највећа,
Не сме да те спута.“

5.

И ја сво пишем
(Надахнут „Малим насловима“ и „Нестварним штафелајем“).
- О Великом потопу и скривеним порукама Нојеве барке
На леђима Арарата или (под присмотром моћних научника)

иза моћних Карпата,
Где вечито лутају сенке наших Старих Словена.
- О пупчаној врши Панонског и Црнога мора
И фатаморганама Ђердапске клисуре
Коју је некада премошћавао Трајанов мост од варница и кремена
(Искуство неимара Вавилона и Гизе.)
- О худој судбини великог Римљанина
Заљубљеног у прелепу рођаку љубоморног Императора.

Занет чудним вибрацијама
Поново кренух у ту дугу шетњу.
Да откријем нове идеале загонетне равнице
Која скрива реке са унутрашњом светлошћу.

Грејала ме је Овидијева мисао:
„Колико мало дечијих снова
Оствари одрастао човек?“

Раванград, 18. децембар 2009.

* Публије Овидије Назон (43. г. пре н. е. - 17. или 18. г. н. е.), један од највећих њесника римске књижевности. По Августовој наредби 8. г. н. е. њрођан у црноморски град Томи (данас Констѡнца).

МАЛЕНИ БИСЕРИ У ОЧИМА

I

Подрхтавају звона. Мирис опојан из Долине јоргована.
И малени бисери у очима.

Цврчак на чвору није престајао да се забавља и да ме подсећа да је зима још далеко. Само су плакале нејасне сенке на путу црне смрче. Мрави нису одустајали од напорног рада.

Један балон бела вина, који нема дна, мењао је пољупце на далеком пристаништу. Рибари се нису бунили. И њима су музичари свирали.

Снага коју је имала српска Јелена Анжујска, краљица Уроша I, никада није замрла.

Искидала се судбина. На ивици саге о пресудама.

Играчице су само шапатам наговестиле да је ту скоро јутро. Обојени тепих, дугачак, топао, мек, присут латицама подсетио ме је на збрисане наде и пламене сумње. Оживеле су пророчанске успомене.

Умирала су дани. Црви нагризлу јабуку сврдлају. Обала је ту округла и онда нема повратка. Застани смрти. У твоју тајну улазе само мисли. Немоћне да се одупру.

Зашто не бих могао да одем до тог дна, до тог краја, да покупим истину, да је понесем и да је дам на светло Сунца. Да стигне врло, врло далеко. Брзином која не престаје. Иза Млечнога пута.

Занеле су ме приче и птице на жицама. Ласте, најлепше, моћне, искрене, моралне. Гађали смо их ситним каменчићима са штреке. Цвркутале су, лепо су се јављале. Ласте из детињства.

Можда су за сва времена одлетеле на Метеоре кроз стару Долину јоргована. Кад крене тиха музика, да пођем и ја. Можда су, ипак, још тамо, само мене нема да их препознам, да их још више волим, да их не гађам, да се покајем. Да се замонашим. Да срце смирим извињењем до бола.

II

Само бојазан у очима. Тамно је под сводом густих трепавица. Као да су стигле са неке друге планете. Или је то само дубоки сан о њој која траје, бесконачно.

Однекуд искрсну раскршће на које су Стари Словени гледали кроз прозоре без завеса. Чаролије непознатог смисла, несређеног интензитета и зрелог живота и мирисно уље из амфоре заплъуснуше улице поплочане смелим идејама. Повратка заиста више нема.

Десила се нова, и опет, нова сеоба. Таласи на врховима пртенасте воде. Високи, јако високи, до неба високи, највиши. Осећам само да обала и ја немамо снаге да засенимо ту тајну, да се стално огледамо у миту Дечана. Путовање далеко, а опомене вечите.

Зар постоји неко ко зна да то није бајка. Нека се испод узлетишта од сумњи сакрију мале помаде нагих лица. Мала патња у летњиковцу. Храни нас искрицама од непостојећих материјала у којима станује нада. А кад она угасне, онда нема ни Сентандреје.

Да ли се у томе садржи и искреност спровода од куће до гробља. Замиче судбина.

И малени бисери у очима.

Зачарани круг се сужава. Ведра, пламене косе ходала је као на каменој писти у босом костиму. Испрекидала се нит о постанку света.

Да ли је то одблесак најсмелијег сна. Срећа која покреће све путеве. Срце ме је заболело.

III

Нема више те светлости. Нестале су и далеке сенке у избочинама рушевина. Снег се осећа у мојим очима. Остале су играчке у рукама намазане тананим плаветнилом. Од обојеног креча.

То је наша боја. На застави. И у срцу. На крају су младе

играчице само гледале у небо и свод те куће и у прозор од искре најплоднијег ћутања. Мајчице земљо.

Шетали су се сви. А онда су застали и дуго и дуго сазревали у лутању по разузданом речнику суженог поднебља прокислих кровова свете Фрушке горе.

Срушили су торањ на Авали. Тај мирис одисао је киселкастом призмом. Занемеле су птице и бол се појавио на тој кожастој површини сунчевог одблеска. Никог нигде да омете да се не сурвамо заувек у те јадовите замке испробаданог сна. Нијансе на вратима пршљенова умних носача и играчица. Некуд су нас однеле искре најтужнијег спровода, на мостовима.

Одједном сам се сетио тужног догађаја... о грому из црног облака.

Звали смо га надимком, Зеко. Седео је у последњој клупи, нежног погледа и топлих очију, трубе су га обожавале. И испратиле. Као тек стасалу сенку. Колико је само лелека било.

Над далеком наслагом неугашених буђења и неслоге наднела се прича о сиромаштву и о несрећном времену. Има ли ко нормалан, има ли још здравих. Обриши сузе на трен. И како су се само заглибиле мисли. Преплетаји оловке и сећања никуд не одмичу. Рађају се ниске гавранова у будној светлости.

И малени бисери у очима.

Немој да заборавиш, то су само јабланови на путу без повратка. Као испод Леотара, где Дучић спава.

Мрави су се само згледали. И навалили на јабуку, суву, сачувану за сваки случај.

Сомборске руже више не миришу.

МИРИС РУЖА

I

Ведрина се зачудо никад није одвајала од нас. И на тој ужурбаној станици док смо стрпљиво чекали нову новцијату композицију алуминијумских шинобуса. Да нас врати кући. Увече, јер смо још јако рано изјутра стизали у град и стару добру гимназијску зграду на углу Лазине и Доситејеве.

С пролећа и с јесени било је лепо. Са мало сланине, хлеба и гурабија у избледелој торби. Мелемни бођоши болешљивог генијалца др Чихаша Бенеа су нас истински чували од зле прашине. Зима је била теже бreme, лако смо се прехлађивали. Са мало кобасице, чварака и проје у избледелој торби. Дуго смо се лечили. И опет, наново, боловали. Крупнији су чешће имали запаљење плућа.

Чини ми се да је Црњански писао да су, кад су као војници прелазили Алпе, јачи и црвенији, чешће остајали у снегу.

(Како ли је само цветао лимун жут - у сећањима старих ратника. И у главама потомака, дивних изданака солунских јунака, које су гадно десетковали са хладних Проклетија шиптарских и са сланих обала отрантских. Да није било сердара Јанка Вукотића и јуначке санџачке војске, да није било Мојковачке битке, не знам шта би заиста са нама било... Да није било ултиматума руског цара Николаја Французима и Енглезима, не знам шта би заиста са нама било... Не могу да опишем колико су само плакали на Зејтинлику и на светом острву Видо, кад су на кратким турама ишли на поклоњење вечним мученицима. Причају да су Јован, Михајло, Вуле, Срдан и Ристо били ископнили, али да их је отаџбина васкрела и да им није било равних у трку од Кајмакчалана до Европе. Са задржавањем пред самим Београдом, да не би јако лако ослободили све своје српске земље.)

Тројанска Јелена данас је блистала. Сви су рецитовали Илијаду. Професорици је увек био разум у срцу, па нисмо могли да се дотакнемо младалачких авантура и да Јелену упоређујемо

са Аксињом, Наташим Ростовом и мадам Бовари. Иако смо изазивали професорицу питањима зашто љубав толико раздире људска бића, јаче од жеђи, јаче од звездане прашине.

Хомерове приче биле су музика у нашим сиромашним младим животима.

У углу чекаонице склупчано тело уморног путника. Пецкали су га, али он није мрдао ушима. Узалуд су му под нос стављали руже. Као да нису мирисале. Јачи је био загрљај сна, уврнут у сваку свакцијату изнурену ћелију.

Прошле су дуге и дугачке године. Као сан. Оном пругом, зараслом у чемер и јад, клацкају (клопарају) само једна прозукла и добро улубљена кола из оне дугачке нове новцијате композиције алуминијумских шинобуса.

Овог је јутра ведро и хладно. Подсећа на давне зиме, када су откуцаји каландера били спорији од судбине. Руже уз ограду нису биле загрнуте. Само снег по њима. И топла сећања на времена кад нисмо баш схватали шта је то разум у срцу.

II

Сомборске руже више не миришу.

Прелепе ли песме. Подсећа на усуд пролазности. Јавише се и драги тактови Фијакера старог и жућкаста светлост са фењера ресторана са тим именом у предивном стогодишњем парку. Одушевљени путници, гости, снајке и зетови, глумци, песници, приповедачи и новинари говорили су потпуно искрено и с лепим нагласком да је то - град у шуми или шума у граду.

(Сто је година Лазиној Santa Maria della Salute. Најлепшој и најузвишенијој песми српске љубавне лирике. Посвећеној његовој прелепој, младој и несрећној Јелени Ленки Дуњерској. „Јечи као оргуље и ори се као да је пева хор.“)

Посекли су платане у Петра Првог. (Сличан сценарио десио се и у првозваном булевару наше српске престонице.) И срушили су родну кућу знаменитог Вељка Петровића. Споменик културе, шта ли то беше. (Небрига је задесила и његову вилу добро напуњену уметничким благом, дар вољеном народу, у

нашој српској престоници.) А кућа пребогате Јулијане Паланачки, у близини величанственог Светођурђевског храма не греје тоштином већ зрачи оронулим бојама некад моћне фасаде и изанђалим отисцима на фарби старе капије.

Прелепи балкон на који је излазио Лаза још се држи. (Пусто ковано гвожђе.)

Нема више ни сира у предивним и скоро витим качицама, који је био српски бренд, из култне млекаре „Сомболеда“. Нема више ведрога осмеха радничке класе из моћних хала „Банета Секулића“. Летину лако узимају нови богаташи, цену пшенице одређују складиштари, сељак је пуко... Прасиће нема ко да откупи.

Као одсејај на помисао да праву слободу има само профит, а не човек, на ум ми дође стих из једне (непознате) Јесејинове песме из далеке 1922, кад се његов јунак на тротоару „п..... (осрао њ.а.) у инат елитној улици и газдама на квадрат“.

III

Уселио се снег и дуга зима је постала исцрпљујућа. Руже су спавале. Свуда је мирисало на устајалу депресију. Дизали су цене горива, нудили кредите, обећавали труле куле и напрсле насеобине пренапетих градова и све пустијих села.

Дилери дрогом су покуповали пола нашег света, осилили се, понижавали и власт и себре и меропсе и отроке, тровали децу. Приватизација је економски крикнула, јер је служила прању нечасних банкнота. Пљачкашки поредак ствари нема везе са истинским „европејским путем“.

(У Молитви за земљу Немањића песник Крстивоје Илић изриче стање: „Страшно је како време, само по себи, жели да буде несрећно! И тај се трагични чин код Срба, изгледа, никад неће превазићи! Не бих желео да банализујем, али није часно ни прећутати: па, молим вас, ако данас неколико јавних блудница (простакуша), које пропагирају најнижи облик забаве (културе) имају материјална примања сто пута већа од српских песника из читанки, који би требало у свим културама да буду врхунци на

лествици вредновања, онда то више и није поремећени систем вредности, него морални амбис! И то у једном народу који је још у средњем веку поседовао право господство и отменост, у односу на преосталу Европу, са варварским манирима!“)

Земљотрес је опет напао. Хаити су сломљени, пало је 200 хиљада живота. Преживелој деци се почео губити сваки траг. Враћају ли се то неки догађаји из прастарих времена и најстаријих записа. Тресао се и читав вијугави богати Чиле. Асунсион је дао велике жртве, померио се и Сантјаго.

Поплаве су код нас биле немилосрдне. Загушени су пролази и канали, проширене обале, појачао се плач.

Смеши ли се то Нојева барка. Црно море није далеко. Сеобе су судбина.

Арарат је велика планина. На њој још увек почива моћни костур од кедровине.

Сомбор, 2010.

УМЕСТО ПОГОВОРА

Рекли су...

Проф. др БОРИВОЈЕ МАРИНКОВИЋ

„У стиховима Благоја Свркоте, поетски интонираним у правцу тананог уокружавања крхког субјективитета, уочљива је имагинација суптилног и до краја никад изведеног појма о прилично скученим регистрима изражајности, којима песник прожима своју мисао да дужности бића које мисли нису у токовима ствари већ у токовима свести. Његов песнички говор, самим тим, није могао да се задовољи језичком формом која је присутна у савременој српској поезији, него је у слојевима значења одређених симбола вршио занимљиве експерименте у вези са утврђивањем других и друкчијих појмовних сигнала. Код њега, на пример, ветар као симбол струјања није само динамичност по себи, већ и трајање које симболише тишину, стање духа унезверено пред патњама и очај у тренуцима без сна. Мада блиска поезији надреалистичке затворености, песникова визија света асоцира на сензитивну блискост с поетиком раног Момчила Настасијевића, који у сутонским пејзажима није видео само умирање дана, и у измаглицама свитања његово рађање, већ једно перманентно кружење исте силе живота и смрти у прислушном надјачавању њихове универзалности.”

(Из Предговора у књизи „Шта је доказ правде”,
Нови Сад, 1970. г.)

МИЋО ЈЕЛИЋ ГРНОВИЋ

„Можда и сам пјесник Благоје Свркота својим насловом књиге пјесама „Где је Сентандреја” поставља питање као што га и ја постављам након ишчитавања збирке - да ли је то метафора нашег личног или свеколиког српског усуда? Било како било пред читаоцем ове сјајне поетске збирке наћи ће се текст са или

без ове дилеме који ће, најједноставније речено, моћи уронити у ово изнад свега богато поетско прегнуће које ће, вјерујем, као и мене увести у мисаони и емоционални склоп аутора збирке Благоја Свркоте који је не расипајући узалуд ни једно ни друго покренуо цијелу једну животну лавину личног и историјског искуства да би нас сјајним, као успутним, „резовима” заустављао и откривао на тим, као „успутним” стиховима, огроман унутарњи немир - свеобухватан немир - који га је ломио или га још увијек ломи, јер он је цијелим својим поетским бићем вилин коњиц који живи и умире сваки пут за своју љубав без обзира у ком је она, ако смијемо рећи непоетским ријечима духовном или неком другом тек наслућеном „агрегатном стању.”

(Из Поговора у књизи „Где је Сентандреја”,
Нови Сад, 2005. г.)

ИЛИНКА Г. ВУКОВИЋ

„Нова збирка ерудите и песника Благоја Свркоте „Путовање у Мисир” саткана је од најфинијег руха којим су се светски путници одевали пре кретања и путовања у непознато. Наоружан енциклопедијским знањем, песничким нервом и мудрошћу духовника, Свркота на свом путовању открива давно познате симболе на нов и непоновљив начин. Као епископ Марко, који је, по Библији, послат у Мисир да проповеда веру и Бога, као Дон Кихот који се на чудесним путовањима бори са стварношћу и маштом, овај песник, осмехнут као Његошев игуман Стефан, уводи нас стиховима у дивна чудеса живота и смрти. У пет циклуса, пет етапа замишљеног путовања у ту рајску земљу, у тај свим богатствима настањени Мисир, Благоје Свркота пева о љубави, пролећу, земљи, истоку као изворишту и далеким сечуанским јесенима, њујоршким парковима, елегичним Карпатима, Радовањском лугу, Васкрсењу и Благој Марији. Није све стало у његова сећања и обузимања, у његова тражења и откривања. Јер, као Јакшићев дечак, који поред свег изобила, а нуди му се и мисирски хат, тако овај песник, не може

да се определи. Хтео би све, и далеко и недостижно, и мало и приступачно. Јер, поред свих места, догађаја и људи које познаје и који су оставили значење и траг, песник једноставним, топлим гласом као да се моли: Нека те још мало / И куд бих тако пресећан / Могао да одем ...“

(Из Поговора у књизи „Путовање у Мисир“,
Београд, 2009. г.)

МИРОСЛАВА ЂУРЧИЋ

„Љубав је говор по себи, и песник је не оптерећује сувишним речима. Свркотине љубавне песме су кратке („Теби”, „Пролет”, „Љубав”, „У срцу”, „Нека те још мало”, и друге); без мудровања, најчешће „хаику” стихови, изреке, или једноставно тепања; милоште простих реченица: „Мило / Мило моје / Моје мило сећање... Само се у један дан свило“, „Уселила се шойлина / И радосић без њресџанка.”, „Прва љубав њрава / Илузија без краја“, „Где ли си сада.” - Али чак и у распеваним, дужим песмама, при- маме највише једноставне истине: „И шџа бих још више хџео / Каг знам колико џе волим”.

Драж ове ненаметљиве поезије огледа се и у разноврсности „стилова”, форми песничких стихова: од кратких, без интереса да се задовољи њихова прописана хаику форма, „Малих песама”, како их и сам песник назива, преко распеваности, какве су „Сечуан у септембру”, „Стари џентлмен”, „Ко ли плаче”..., па до тематских („Небеске тајне”), или, емотивно суптилних песама у прози („Малени бисери у очима”).

Деси се у свој тој неформалности, да једна сасвим друга форма, један рефрен упадне као гост у сред поеме од кратких „вагона”- мисли (пр. IX - стихови у „Рапсодији са копреном”), па читаоцу приушти неочекиван сусрет са приликом и звуком једног Жака Превера, негде у Паризу на обали Сене, али ипак у „Рапсодији...”: „Гледао сам њоноћ / Луџалицама даје име /...На уџлу оне улице ... Сањао сам месец / Бисџирину очију кује / ...На уџлу оне улице...” ... Или сличан сусрет стар једног века, XX века

„Распродаје” људских вредности, како је на самом његовом почетку с носталгијом за том распродајом, слутио бунтовни Аргур Рембо отварајући и сам нове форме песми, а који нам се, ето, по основном осећају ако смо га раније срели, догоди у Свркотиним песмама у прози.“

(Из Поговора у књизи „Путовање у Мисир“,
Београд, 2009. г.)

ПЕРО ЗУБАЦ

„Има један необичан, благотворан, феномен у песништву Благоја Свркоте, који сам приметио и у нашим раним, давним годинама препознавања у великом свету традиције и новозвука у српској поезији, а то је умешност брушења стиха до савршенства, у ствари умеће препознавања готове песме у себи пре него што се она истаче на папир, у диктафон или на било који начин бележи и постаје материјални факат, а не само згуснуто клупко мисли и музике из грла.

То умеће припада лиричарима и филозофима стиха истовремено, али код Свркоте имам утисак да се ради о дугом ношењу заметка песме која својој спољашњој савршености и унутрашњој хармонији има да захвали што је песник оставља онаквом каква се роди, а рађа се већ исправљаних и преправљаних стихова и слика у фази промишљања и сазнања да носимо песму у настанку.

Стога је очито песничко дело Свркотино састављено од песама које чезну за савршенством, за складом форме и садржине, јасноћом и светлосћу изричаја, оне то успевају, оне су управо такве. Нема у Благоја Свркоте распричаности, расплињавања песничких слика, понављања мотива, све је у песмама сведено на неопходно да би се досегла лепота и оформила звучна љуштура песме.

По сведености стиха песник нагиње ка херметичарима, али његове рефлексивне песме дају читаоцу потпуну могућност проницања у суштину напева, његови песнички симболи су

јасни, он у песмама не загонета, у складним, избрушеним, изглачаним напевима Благоја Свркоте сасвим се да разазнати шта припада патриотској, шта љубавној, шта минималистичкој, шта рефлексивној сфери песме, а да се песник нигде није послужио традиционалним методима који одговарају одређеним жанровима литерарног, ни формом ни звуком, равноток његове песме просто шлени.

И да не заобиђем његове прозаиде, у њима је оно суштинско лирско, боље речено лирично у Свркоте, дошло до изражаја. И, питкост његове реченице и лепота његових слика од речи, и она туга претешка коју песник вешто сакрива, посебно у прелесим љубавним песмама, тако јасно казана у песмама „Ко ли плаче“ и „Црни облак.“

(На промоцији књиге “Путовање у Мисир” у Градској библиотеци у Новом Саду, 15. априла 2010. године)

ЈОВАН ЗИВЛАК

„Песме Благоја Свркоте уоквирују наглашено два времена, једно лирско унутрашње и једно историјско. И као да се води разговор о модусима опстанка између општег, означеног колективном судбином нације у гестовима историје, вере и њене културе и лирско-интимистичких пробљесака митологије тренутка у којем субјект заснива своју унутрашњу повест. Свркота је песник евокације и лирске музикалности, патоса језика, који се у његовој поезији реализује у слободном стиху, али увек под притиском меланхоличне звуковности песничке слике, која као доминантна форма знања, памћења и пребивања асимилиује напор разумевања смисла као удеса, а људских учинака као острва која тек на трен светле на хоризонту тамне и непопорециве извесности”.

(Уредник у књизи „Где је Сентандреја“, „Светови“, Нови Сад, 2005. г.)

„Чекајући брод у Јерисосу” је збирка љубавних песама у времену где се љубав као таква оспорава и где је поезија нема. Али Благоје Свркота сматра да је љубав, не само велика тема прошлих епоха него и могућа у времену кидања и оспоравања једне од највећих емоција. У насловној песми Свркота уједињује љубав као светост, настањену у пребивалишту божанског у Хиландару и у лику Богородице Тројеручице, па потом у Лазином манастиру Крушедол, са секуларним љубавним митом оличеним у Ленки Дунђерски, са врхунцем романтичарског химничног певања о љубави. И читава књига је низ лирских записа посвећених љубави, са евокацијама реалног времена, са појавама и догађајима савременог живота, прожетих универзализујућим рефлексивним исказима који изражавају побуђеност да се мисли људски свет и његова контраверзна растемељеност. Свркотине песме написане у дистисима, терцинама, катренама, без риме али са сутонском мелодиозношћу, трагају за пунином света, са дубином сљубљености бића са љубављу која је темељна вредност песничког космоса ове књиге.“

(Уредник у књизи „Чекајући брод у Јерисосу“, „Адреса“, Нови Сад, 2010. г.)

ЗОРАН М. МАНДИЋ

„У седам малих асиметричних целина ослобођених од строгости налога и канона по којима морају да буду тематски сукцесивно повезане, Е. А. би рекао „оштрашћене“, Б. Свркота је у пољу њихове идејне унутрашњости, језичког метаболизма и рефлексивне аутономије имагинирао пејсаж хетерогене митологије, којим доминирају „кантате“ о феноменима „свемира“ и „бескраја“. Оркестрираној знаковљем за испољавањем нацрта њихове чулне кореспонденције. Упитним сликама о поклоњењу „тамном надахнућу“. И наслутама о начинима „одласка мисли“. Њиховом лелујању. О немогућности да их лагодно саткаш. Разашаљеш. По белом свету. И његовом обзорју. А, таквом лириком традиционално дистонирана мелодија кит-

њасте метафорике. Оне, чијој је збирци Б. Свркота подарио можда и једну од најлепших метафора у српској песничкој савремениости, по којој је митски лик птице „пун као срећа“.

(Из Поговора у књизи „Где је Сентандреја“, „Светови“, Нови Сад, 2005. г.)

„Песнички глас Благоја Свркоте, на једру изнад станице чекања брода у Јерисосу, божански је залепдео попут птица које су летеле над Егејским морем и када је освајана Троја. Са те метафоричке слике, снажно, уз бруј крушедолских звона, допире свемир анђеоског осмеха из „светлости са светог зида“, у којој се поигравају вертикале државих мелодија незаборавних сећања и асоцијација. А, у башти тих незаборава само се песник тананих емоција и истинског лирског жара може запутити у лавиринт безгранично безвремене вртоглавице, тамо где све, па и „фреске без бола“ имају свој почетак и крај. И свој сасвим лични вертиго. Тамо где срце и ум песников са сугестивним и трансценденталним мислима следе временски неограничено митско и итуинтивно сазнање. Тамо где су љубав, чистота и честитост душе увек у духу мита небеског небоплавог колорита. И заноса, који се најчешће, песник наглашава - заувек, дотиче са појасом његове ведрине и претвара у „страсну музику“ трена уживања. На моменте стиче се утисак да мера отмености те музике долази из Овидијевих уста са одејајем нежности латица трешњиног цвета. Онако, како у далеком Јапану, искре боје пролећа док љубав буди снове на осетљивим страницама самоће.“

(Из Поговора у књизи „Чекајући брод у Јерисосу“, „Адреса“, Нови Сад, 2010. г.)

„Ову књигу, поред пажљиво уређеног корпуса медитација, чини и позив на промишљање „тужних секвенци“ покрадених снова. У тим позивима, речи су озвучене пулсацијама унутрашњих немира и упозорења сумњи у постојање чистоте људског духа и емоција око којих се све окреће и које се окрећу

око свега. И, управо мисаона песничка анализа тих немира и сумњи чини угаони камен основне идеје ове књиге, идеје која се залаже за владавину љубави и анђелске мелодије срца, за владавину поистовећења естетичког и божанског, као луче која осветљава историју васцеле људске збиље.

Луче, која негошевски обасјава тврду и камениту микро-козму са постављеним важним егзистенцијалним питањима о месту и судбини појединца у трагичним оквирима стварности. У свету намученом самим собом. У свету ирационалних парадокса и хроника истина о тужним исходима, несрећама и катастрофама. У свету умља и безумља. У свету перцепција јеванђелисте Луке и импресија Рубљова. У свету лептировог лета.

Зато ове песме, нарочито оне са дугим метричким кораком, личе на покрет искрених ода љубави и бескрају у коме се срећа огледа у прсту судбине, а судбина у потреби срца да га озари и испуни светлошћу.”

(Из Поговора у књизи „Концерт из Вијене”, „Бирограф“, Апатин, 2013. г.)

БЕЛЕШКА О АУТОРУ

Благоје Свркота, (Сивац, 6. март 1948; отац Миљивоје, мајка Јованка, рођ. Старчевић), песник, новинар, публициста и професор књижевности. Основну школу „П. П. Његош“ завршио у Сивцу, Гимназију у Сомбору, а Филозофски факултет (Група за југословенске књижевности) у Новом Саду.

Од 1966. године почео да објављује песме, приказе, књижевну критику и есеје у многим листовима и часописима.

Професионално се бавио новинарством. Био је новинар и уредник омладинског листа „Покрет“, „Сомборских новина“ и Радио Сомбора, директор Информативног центра Сомбор, председник Скупштине радио-дифузних организација Војводине, члан Скупштине Југословенске радио-телевизије (ЈРТ) и члан Савеза новинара Југославије.

Обављао је функције потпредседника Извршног већа, секретара Секретаријата и начелника Одељења за друштвене делатности, председника Извршног одбора Скупштине општине Сомбор и председника Савета Учитељског факултета. Био је члан Главног одбора СПС. Радио је у ПОШТИ.

Члан је Друштва књижевника Војводине од 2006. и Удружења књижевника Србије од 2010. године.

Објавио је збирке песама: „*Шта је доказ њравде*“, заједничка књига Петра Бановчанина - афоризми, и Благоја Свркоте - песме (Комисија за културу ССФФ, „Форум“, Нови Сад, 1970); „*Где је Сепиангреја*“ („Светови“, Нови Сад, 2005); „*Путовање у Мисир*“ (Клуб књижевника КУД „Ђока Павловић“, Београд, 2009); „*Чекајући брод у Јерисосу*“ („Адреса“, Нови Сад, 2010), и „*Концерти из Вијене*“ („Бирограф“, Апатин, 2013).

Оснивач је и уредник сомборског „АЛМАНАХА“ (годишњака, календара), објављено 10 бројева у 8 томова (3.750 страница) од 1998. до 2007. године (YU ISSN: 1450-6165). Издавачи: Учитељски факултет Сомбор (1998-2001), „МЕМОРИЈА“ Сомбор, „Ефект“ Беочин, Културни центар Колут и „Бирограф“ Апатин (2002-2007).

Уредио и приредио више издања из области књижевности, историје, историје уметности и сликарства и из области природних наука.

Поезију, есеје, приказе и књижевну критику објављивали су му: „Покрет“ (Сомбор), „Руковети“ (Суботица), „Домети“ (Сомбор), „Златна греда“ (Нови Сад), „INDEX“ (Нови Сад), „ЗАВЕТИНЕ“ (Мирослав Лукић, Београд), „Борба“ (Београд), „ДАНИЦА“ (Београд), „Књижевне новине“ (Београд), „Вечерње новости“ (Београд), „ПОЕЗИЈА“ (Загреб), „Шумадијске метафоре“ (Младеновац), „Свитац“ (Пожега), „Бдење“ (Сврљиг), „ИСТЕР“ (Апатин), „Поштар“ (Београд), и други.

Књижевна награда „Ленкин прстен“ (2009) у Србобрану, за љубавну песму „Седам малих песама“ из збирке „Путовање у Мисир“.

О Свркотином књижевном стваралаштву писали су: Зоран М. Мандић, Илинка Г. Вуковић, Мићо Јелић Грновић, проф. др Боривоје Маринковић, проф. др Жарко Ружић, Никола Маширевић, Радован Поповић, Милан Живановић, Мирослава Ђурчић, Бранимир Плавшић, Ђуро Кукић, Драган Богutowић, Јован Зивлак, Радивој Стоканов, Лаза Чурчић, Перо Зубац, Душан Шкорић, и други.

Налази се у антологијама Стојана Бербера „Птице и водоскоци“ (Сомбор, 1970), Пере Зупца „Велике тајне“ (Београд, 1997), Миљурка Вукадиновића и Душана Стојковића „Нису све болести за мене“ (Београд, 2014).

Живи и ствара у Сомбору.

САДРЖАЈ

СТАРИ ЦЕНТЛМЕН И ТРЕШЊИН ЦВЕТ

Перо ЗУБАЦ

Предговор

СА УКУСОМ ОВОЗЕМАЉСКЕ ЉУБАВИ 5

НИСУ ПРЕСТАЛИ ЖИВИ СНОВИ

Заувек знам 11

Путовање у Мисир 15

Седам малих песама 16

Концерт из Вијене 18

Чекајући брод у Јерисосу..... 21

Дуго врело лето 24

Триптих

Ноје 29

Данте 31

Гаврило 32

У РАДОСТИ, МИЛОМ БЕСКРАЈУ

Пристаниште 35

Ткач 36

Немања у Хиландару 39

Грачаница је звонила 40

Где је Сентандреја 41

Блага Марија 42

Лучиндан 43

Свемир 46

ТВОЈА РЕЧ СЛИКА СВЕ

Рефрен 49

Стари центлмен 50

Свитање 51

Страст 52

Медитације 53

Љубав 55

Прозор 58

Мисао 59

Река без повратка	60
Илузија	61
Трачак	62
Источно од раја	63
Нека те још мало	64
У срцу	65
Додир	66
Има ли наде	67
Пролеће	68
Запис	69
Тренутак	70
Тишина	71
Плетиво	72
Пролазност	73
Само један живот	74
Живот је кратак	75
Осмех	76
Снови	77
Вртлог	78
Црвена јабука	79
Одсјај	80
Искра	81
Трешњин цвет	82
Теби	83
Дрхтај	84
Бескрај	85
Море	86
Срце	87
Сунце	88
Радост	89
Очи	90
Звук	91
Вртоглавица	92
Таласи	93
Боје кестена	94

НА ТОМ ПУТУ

Карпати	97
Врисак	98
Кућа	100

Птице	101
Стара прича	102
Елегија	104
Земља	105
Знакови поред пута	106
Мостови	107
Са болним погледом на вечито пролеће	108
Фукушима	110
Средоземно море	111
Санак	112

ОСМЕХ СЕ РАДОСНО ИСТЕГЛИО

Осмех	115
Мисао	116
Сећање	117
Осећања	118
Улице	119
Рапсодија сомборских улица	120
Главна	122
Гласови пролећа	123
Рапсодија у белом	124
Сета	126
Црни облак	128
Ведре песма	129
Емоције	130
Исповест	131
Илузије	132
Светлост	133
Годишња доба	134
Три грације	135
Сирене	136
Сечуан у септембру	137
Ко ли плаче	139
Судбина	140
Светлост	141
Нови изданци	142
Дан	143
Размеђе	144

ЧУЛО НАСЛОЊЕНО НА ОБЛАК

Рапсодија са копреном (Шта је доказ правде).....	147
Сагореле светлости	153

У ЛАВИРИНТУ ВЕЧИТОГ СВЕМИРА

Небеске тајне.....	161
Бочели	162
Ленка и Лаза.....	163
Небеска рука.....	164
Овидије	165
Малени бисери у очима	168
Мирис ружа	171

УМЕСТО ПОГОВОРА

Рекли су...	
Проф. др Боривоје Маринковић	175
Мићо Јелић Грновић	175
Илинка Г. Вуковић	176
Мирослава Ђурчић	177
Перо Зубац	178
Јован Зивлак	179
Зоран М.Мандић	180

БЕЛЕШКА О АУТОРУ	183
-------------------------------	-----

ЦИП - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

821.163.41-14

СВРКОТА, Благоје

Стари центлмен и трешњин цвет [Електронски извор] : сабране песме / Благоје Свркота. - Сомбор : Градска библиотека "Карло Бијелицки", 2017

Način dostupa (URL): http://www.biblioso.org.rs/pdf/stari_dzentlmen_i_tresnjin_cvet.pdf. - Опис заснован на стању на дан 12.10.2017. - Насл. са насловног екрана. - Стр. 5-8: Предговор: Са укусом овоземаљске љубави / Перо Зубац.

ISBN 978-86-80878-07-2

COBISS.SR-ID 317642247

ЦИП - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

821.163.41-14

СВРКОТА, Благоје

Стари центлмен и трешњин цвет : сабране песме / Благоје Свркота. - 1. изд. - Сомбор : Б. Свркота, 2017 (Сомбор : Red line). - 190 стр. ; 21 цм

Тираж 101. - Стр. 5-8: Предговор: Са укусом овоземаљске љубави / Перо Зубац.

ISBN 978-86-920787-1-2

COBIS.SR-ID 314115591

ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА
КАРЛО БИЈЕЛИЦКИ
СОМБОР